

Alkohol a kierowanie pojazdem. Historia Piotra

Materiały naukowo-dydaktyczne
Bydgoszcz 2025

dr Paulina Michalska

dr Anna Szymanik-Kostrzewska

Studenckie Koło Naukowe Psychologii Transportu UKW

Geneza

„Historia Piotra” i „Historia Ewy” to ta sama historia wypadku, zamieniono jedynie płcie występujących w niej bohaterów (kierowców i pasażerów).

Narzędzia zawierają analogiczne (z uwzględnieniem zmian płci) stwierdzenia na temat odpowiedzialności, współodpowiedzialności, konsekwencji i ilości uwzględnianych czynników przy wnioskowaniu o wypadku. Badani określali, w jakim stopniu się zgadzają z daną wypowiedzią. Istotne różnice związane z płcią uwzględniono przy prezentacji wyników.

Swoje odpowiedzi można zestawić z opiniami respondentów.

Respondenci

Zbadano **829 osób**:

- w wieku **od 18 do 91** (średnia wieku 30 lat; $SD = 13$);
- w tym **700 kierowców** (84%) o stażu od 2 miesięcy do 70 lat (średnio 10 lat; $SD = 11$);
- **477 kobiet i 352 mężczyzn**;
- o **wykształceniu** przeważnie **średnim (56%) i wyższym (33%)**;
- 34% zamieszkiwało wsie, 25% – małe miasta i 41% duże miasta (powyżej 100 tys. mieszkańców);
- **79%** deklarowało **przeciętną sytuację materialną**, 16,5% – powyżej przeciętnej, 4,5% – poniżej przeciętnej;
- **30%** miało **współmałżonków**, **39%** było w **związkach nieformalnych** i **41% nie pozostawało w związku** w momencie badania.

Istotnie więcej badanych ($N = 486$) czytało Historię Piotra w porównaniu do Historii Ewy ($N = 343$; $\chi^2 = 49,33$; $p < 0,001$; $\phi^2 = 0,3$), ale różnica ta była niewielka.

Instrukcja

Przeczytaj uważnie „Historię Piotra”, a następnie określ, jak bardzo zgadzasz się/nie zgadzasz z opiniami na temat tego, co się wydarzyło i dlaczego.

Historia Piotra (1)

Piotr miał 28 lat, od dwóch lat posiadał prawo jazdy, a od półtora roku – własny samochód. Tym samochodem wybrał się na imprezę pod namioty. Była z nim jego partnerka, Ewa, jej najbliższa przyjaciółka, Natalia i partner Natalii, Darek. Był środek lata, noc była bardzo ciepła. Piotr i pozostali wypili po kilka piw i poszli spać przed świtem. Obudzili się przedpołudniem, niewyspani i zmęczeni. Piotr źle się czuł, ale miał nadzieję, że mu minie. Zaczęli się pakować. Złożyli namioty. Wówczas Piotr powiedział pozostałym, że kiepsko się czuje. Uznał, że to z powodu upału, bo było ponad 30 stopni. Ewa stwierdziła, że Piotr jest po prostu niewyspany. Powiedziała mu, że za półtorej godziny będą w domu, tam się wyśpi w wygodnym łóżku i złe samopoczucie na pewno mu minie. Piotr zaufał ocenie swojej partnerki. Był w niej zakochany, nie chciał i nie miał siły się z nią kłócić, że to nie tylko zmęczenie. Ewa wiedziała, że Piotr ją kocha i że jej ufa. Cieszyła się, że go przekonała do prowadzenia, bo dzięki temu szybciej będą w domu.

Historia Piotra (2)

Ewę natychmiast poparła Natalia, która nie przejęła się obawami Piotra. Była przekonana, że Piotrowi – z wyglądu zdrowemu, postawnemu mężczyźnie o świetnej kondycji – nic nie jest i jak tylko wsiądzie do klimatyzowanego auta, złe samopoczucie z powodu upału zaraz mu przejdzie. Ona sama była wciąż pod wpływem alkoholu i chciała jak najszybciej znaleźć się w domu i odespać. Partner Natalii, Darek, miał pewne wątpliwości. Z jednej strony też jak najszybciej chciał się znaleźć w domu, z drugiej – wypił tyle samo, co Piotr, a czuł się wciąż na lekkim rauszu. Nabrał podejrzeń, że Piotr może wciąż być pod wpływem alkoholu i dlatego źle się czuje, ale ostatecznie nic nie powiedział.

Piotr wsiadł za kierownicę i wyjechał. Początkowo reszta osób starała się z nim rozmawiać, upewnić się, że da radę prowadzić, ale zmęczenie i wypity alkohol zrobiły swoje. Kiedy Piotr wjeżdżał na autostradę, pozostała trójka spała w najlepsze.

Historia Piotra (3)

Jazda autostradą była nudna i monotonna. Piotr czuł się coraz gorzej. W pewnym momencie na moment przymknął oczy i usnął. Wówczas uderzył w barierę energochłonną autostrady, z prędkością ponad sto kilometrów na godzinę, powodując wypadek. Największe obrażenia odniosła Natalia, która nie zapięła pasów i wyleciała przez przednią szybę.

Na miejsce wypadku przyjechała policja. Standardową procedurą było sprawdzenie, czy kierowca był pod wpływem alkoholu. Badanie alkomatem wykazało, że Piotr ma 0,2 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, a więc więcej niż 0,2 promila we krwi. Przekroczył zatem dopuszczalną ilość alkoholu u kierowcy.

Piotrowi zabrano prawo jazdy, a sprawę skierowano do sądu. Natalia zażądała od Piotra odszkodowania, uznając, że jest winny całej sytuacji. Ewa stanęła po stronie Natalii. Pokłóciła się z Piotrem i zerwali związek.

Historia Piotra (4)

Piotr doznał szoku na skutek wypadku. Obecnie znajduje się pod opieką psychologa. Pracuje nad asertywnością, bo uważa, że gdyby się uparł i postawił na swoim, że nie wyjadą, dopóki nie będzie czuł się dobrze, nie doszłoby do wypadku. Piotr przeszedł też badania lekarskie. Jego lekarz zasugerował, że jeśli Piotr opóźniłby wyjazd z pola namiotowego o pół godziny, zjadł solidne śniadanie i napił się ciepłej herbaty, to przy jego budowie ciała i metabolizmie strawiłby resztę alkoholu i mógłby bezpiecznie prowadzić. Wywiad i badania neurologiczne wykazały, że najprawdopodobniej Piotr ma tendencje do narkolepsji – zasypiania w pewnych sytuacjach.

Historia Piotra (5)

Piotr nie wspomniał w sądzie o wynikach wskazujących na narkolepsję. Otrzymał wyrok – rok w zawieszeniu na trzy lata, za spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu Natalii. Musiał również pokryć koszty nowej bariery energochłonnej na autostradzie – kilkanaście tysięcy złotych. Zaczął również płacić odszkodowanie Natalii. Obecnie ma duży problem, by dojechać do miejsca pracy – nie ma ani samochodu, ani prawa jazdy, a praca w fabryce to jedyne jego źródło utrzymania i możliwość spłacenia długów.

Imiona i niektóre elementy historii zostały zmienione, by chronić anonimowość występujących w niej osób. Autor historii wyraził zgodę na jej wykorzystanie do celów naukowych. Wyraża też nadzieję, że to, co mu się zdarzyło, będzie przestrogą dla innych.

Część A. Odpowiedzialność i współodpowiedzialność

W tej części zaprezentowano 17 opinii na temat **odpowiedzialności i współodpowiedzialności** poszczególnych osób za wypadek z uwzględnieniem tego, co może być powodem bycia odpowiedzialnym/współodpowiedzialnym.

Opinia 1A

1. Tylko Piotr (kierowca) jest odpowiedzialny za wypadek.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

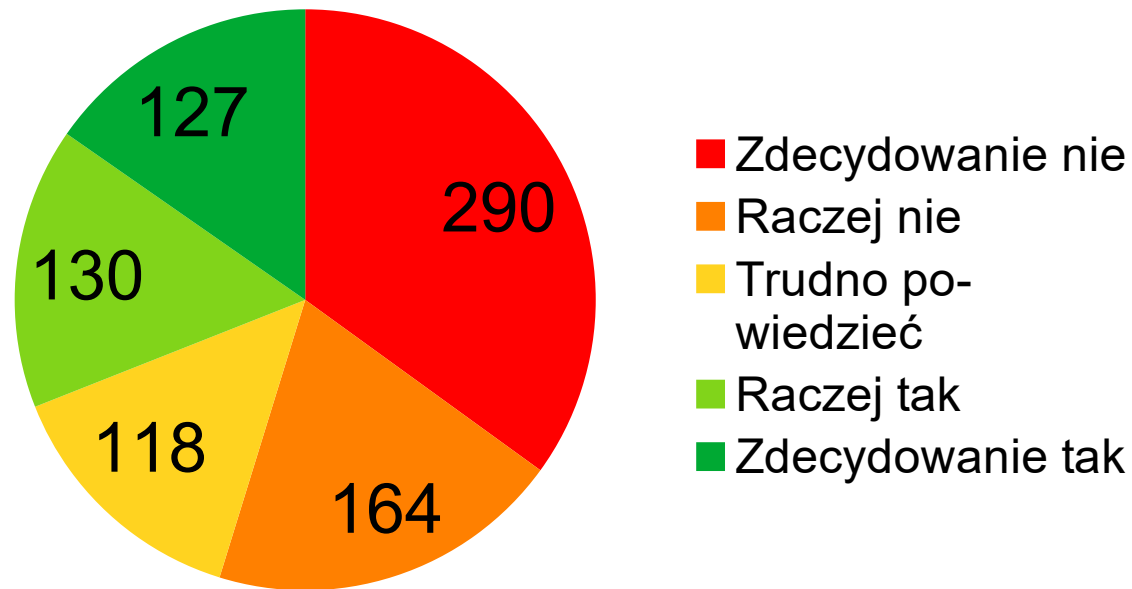
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

1. Tylko Piotr (kierowca) jest odpowiedzialny za wypadek.

Opinia 2A

2. Nie tylko Piotr (kierowca) jest odpowiedzialny za wypadek – pozostałe osoby są w pewnym stopniu współodpowiedzialne.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

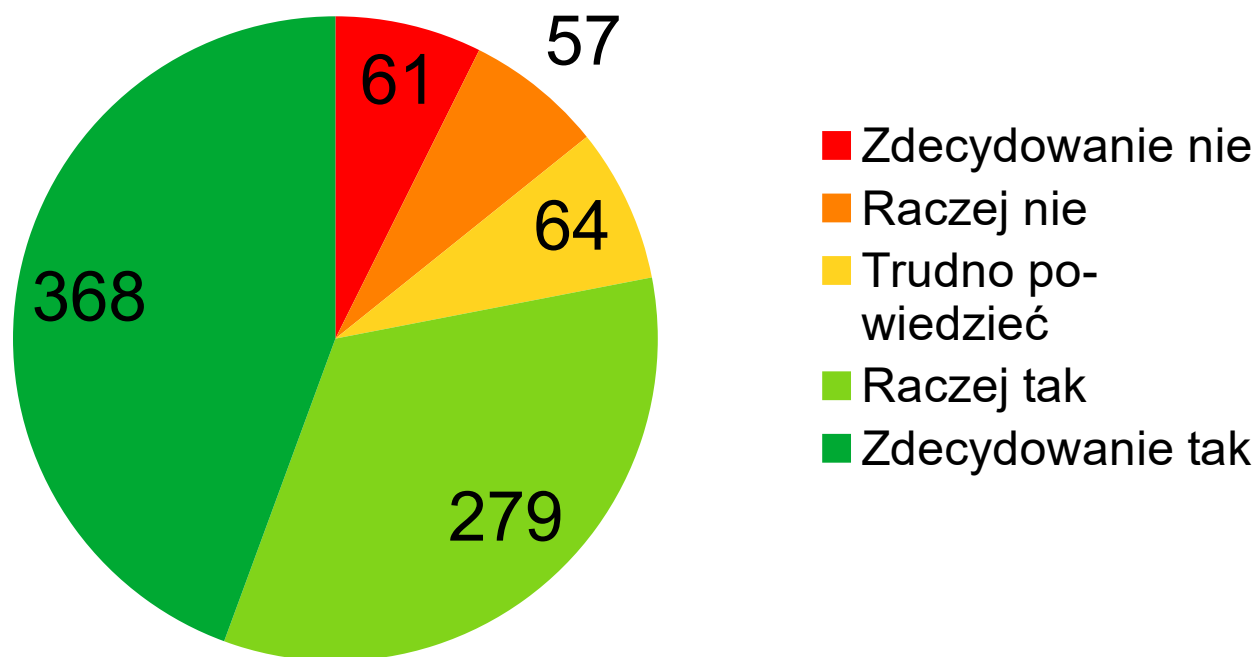
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

2. Nie tylko Piotr (kierowca) jest odpowiedzialny za wypadek – pozostałe osoby są w pewnym stopniu współodpowiedzialne.

Opinia 3A

3. Piotr (kierowca) nie jest odpowiedzialny za wypadek, bo nie mógł przewidzieć, że zaśnie.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

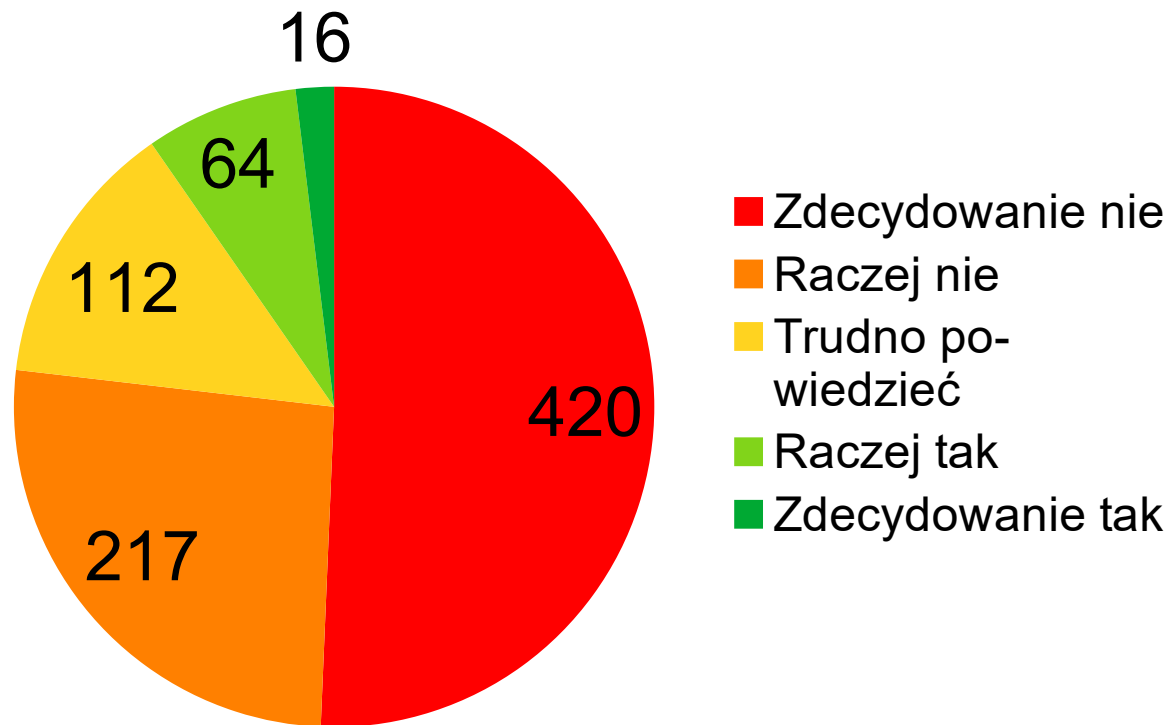
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

3. Piotr (kierowca) nie jest odpowiedzialny za wypadek, bo nie mógł przewidzieć, że zaśnie.

Opinia 4A

4. Piotr (kierowca) nie jest odpowiedzialny za wypadek, bo nie wiedział, że jest pod wpływem alkoholu.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

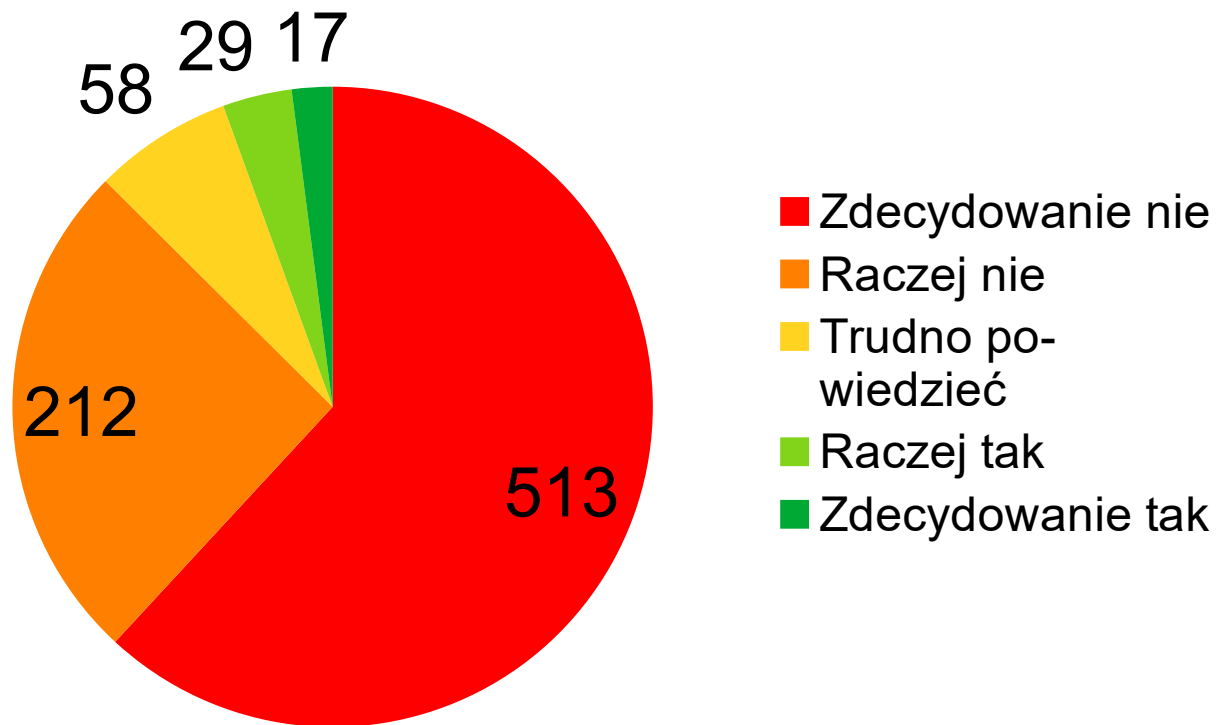
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

4. Piotr (kierowca) nie jest odpowiedzialny za wypadek, bo nie wiedział, że jest pod wpływem alkoholu.

Opinia 5A

5. Piotr jest odpowiedzialny za wypadek, bo powinien wziąć pod uwagę, że w nocy przed wypadkiem pił alkohol i przed wsiadaniem za kierownicę upewnić się, że jest trzeźwy.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

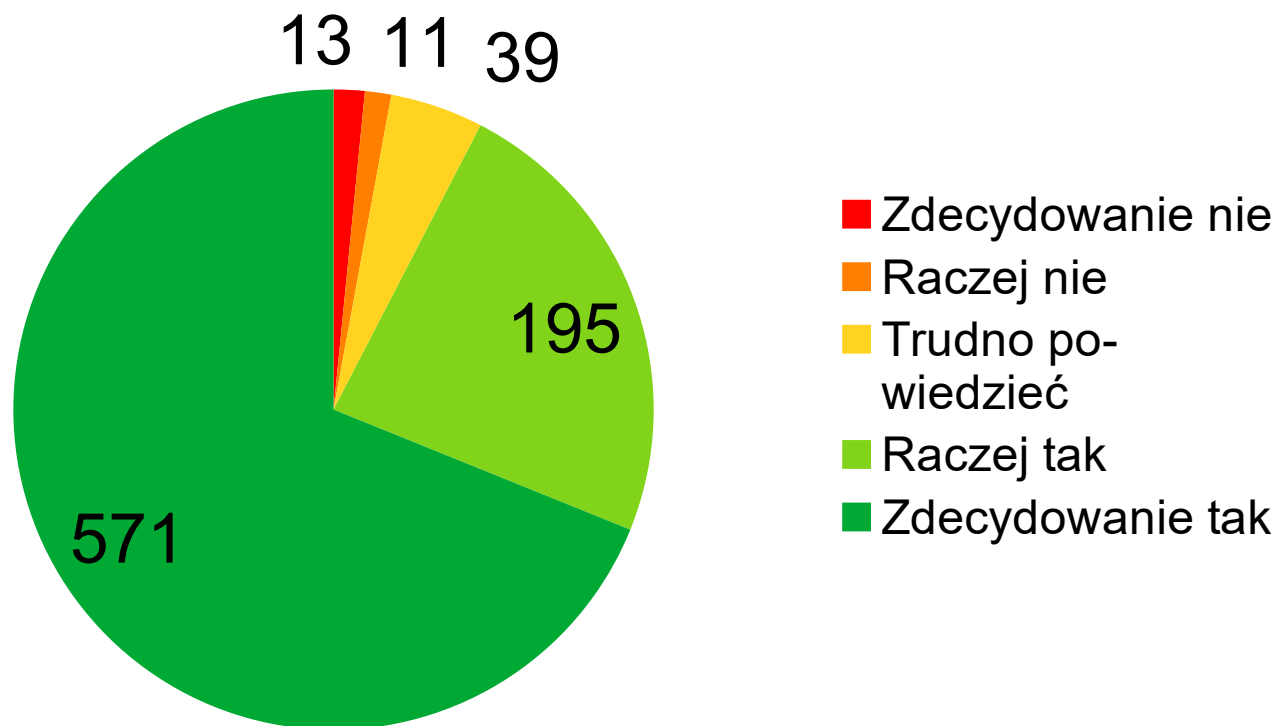
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

5. Piotr (kierowca) jest odpowiedzialny za wypadek, bo powinien wziąć pod uwagę, że w nocy przed wypadkiem pił alkohol i przed wsiadaniem za kierownicę upewnić się, że jest trzeźwy.

Opinia 6A

6. Piotr jest odpowiedzialny za wypadek, bo nawet, jeśli byłby trzeźwy, to nie powinien prowadzić, jeśli źle się czuł.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

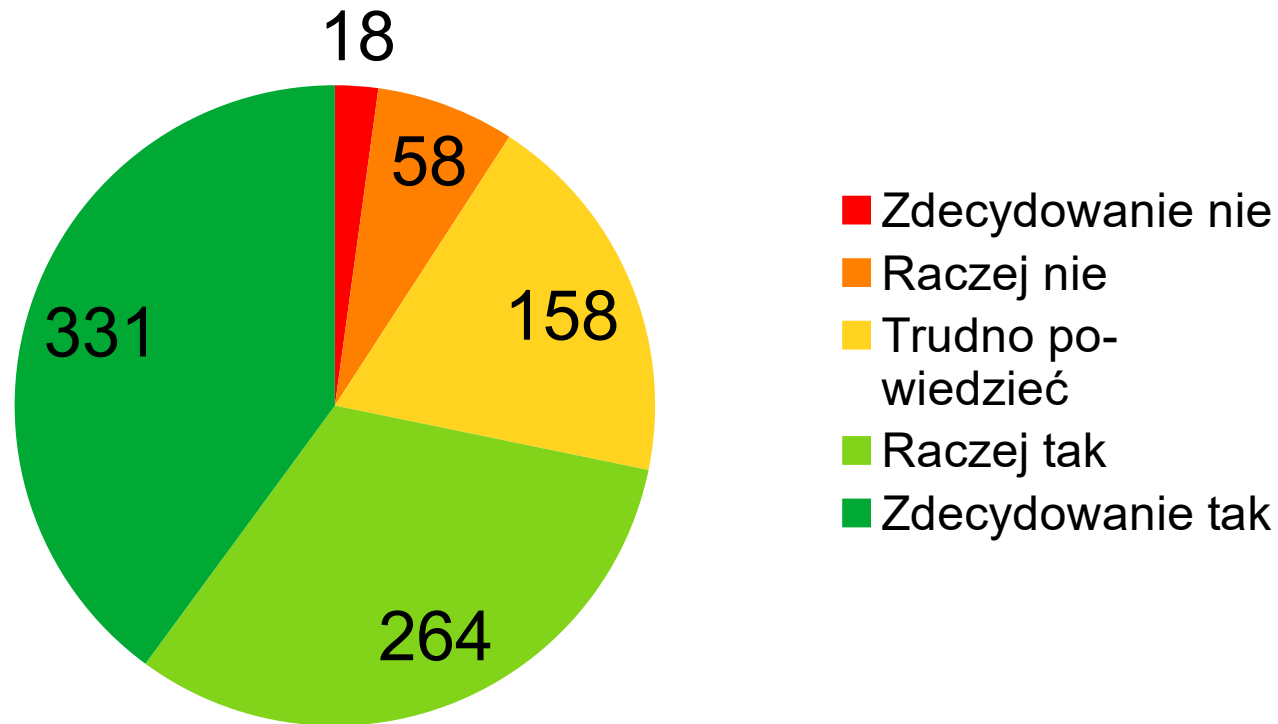
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

6. Piotr (kierowca) jest odpowiedzialny za wypadek, bo nawet, jeśli byłby trzeźwy, to nie powinien prowadzić, jeśli źle się czuł.

Opinia 7A

7. Piotr jest odpowiedzialny za wypadek, bo nie miał pewności, czy jest całkowicie trzeźwy, kiedy prowadził.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

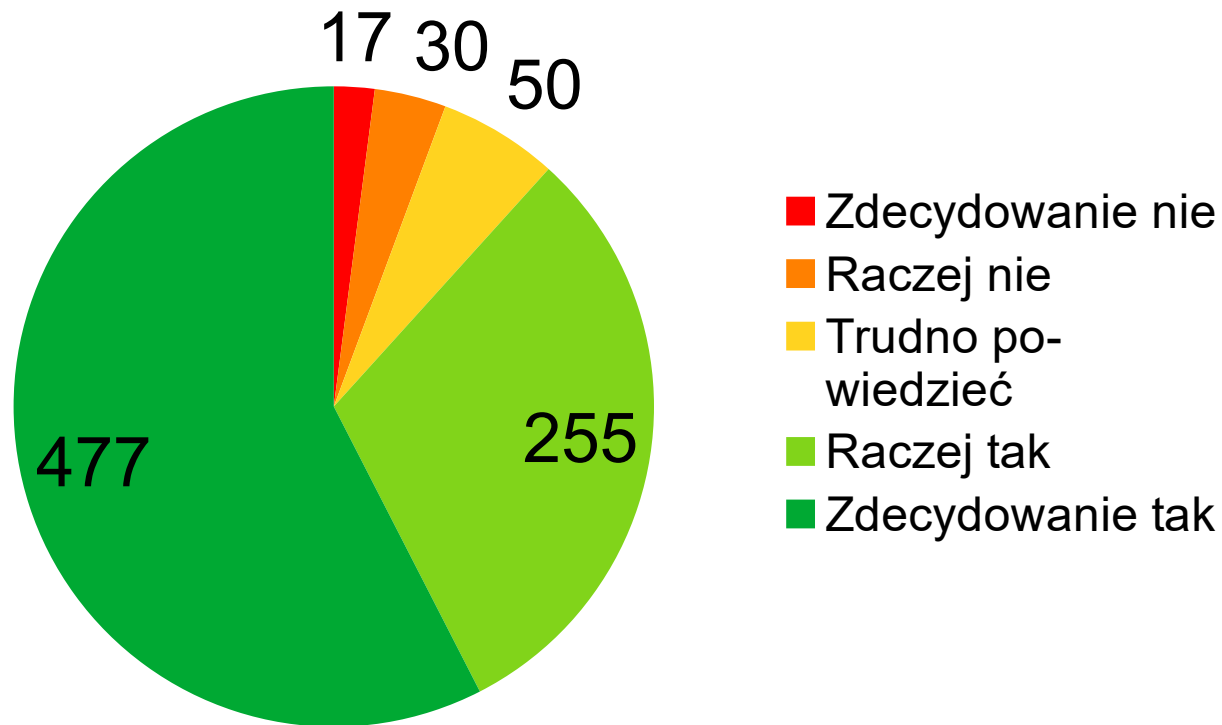
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

7. Piotr (kierowca) jest odpowiedzialny za wypadek, bo nie miał pewności, czy jest całkowicie trzeźwy, kiedy prowadził.

Opinia 8A

8. Piotr jest odpowiedzialny za wypadek, bo jeśli źle się czuł, nie powinien ulegać pozostałym i prowadzić.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

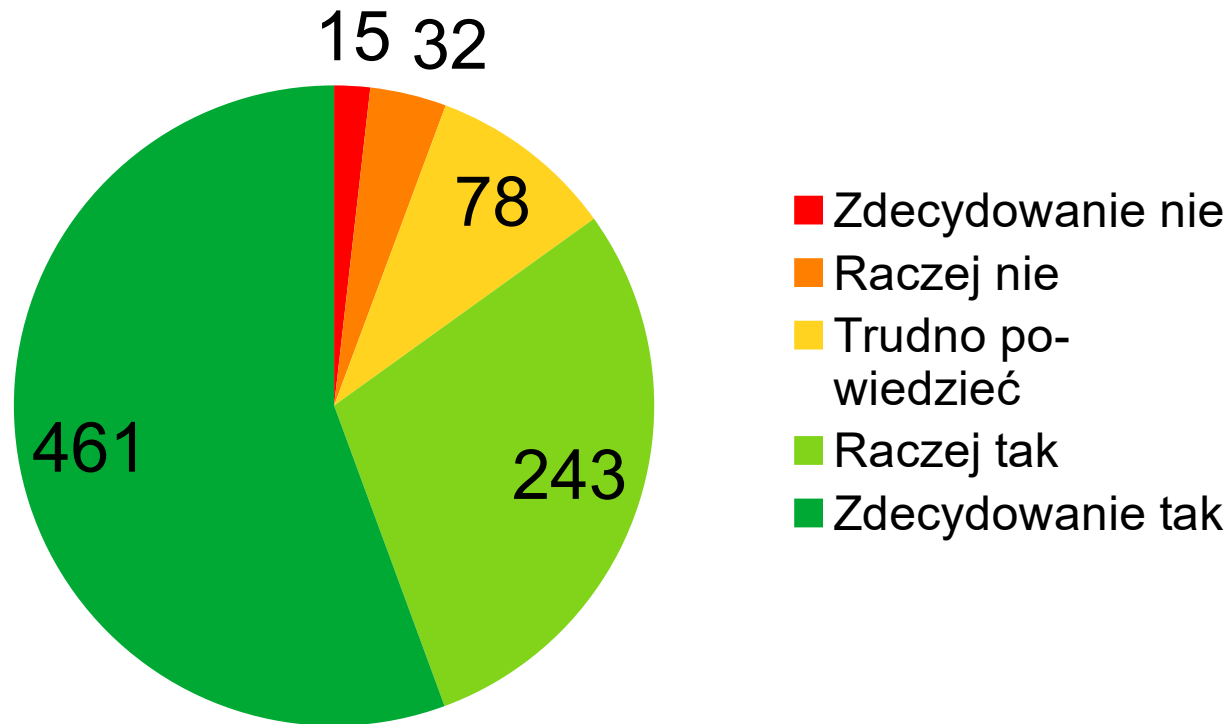
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

8. Piotr (kierowca) jest odpowiedzialny za wypadek, bo jeśli źle się czuł, nie powinien ulegać pozostałym i prowadzić.

Opinia 9A

9. Wypadek nastąpił dlatego, że presja grupy była dla Piotra zbyt duża, by odmówił prowadzenia.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

1 = raczej nie

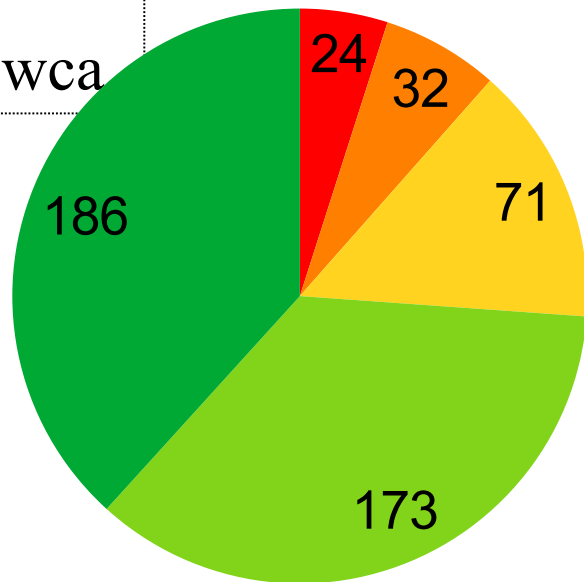
2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

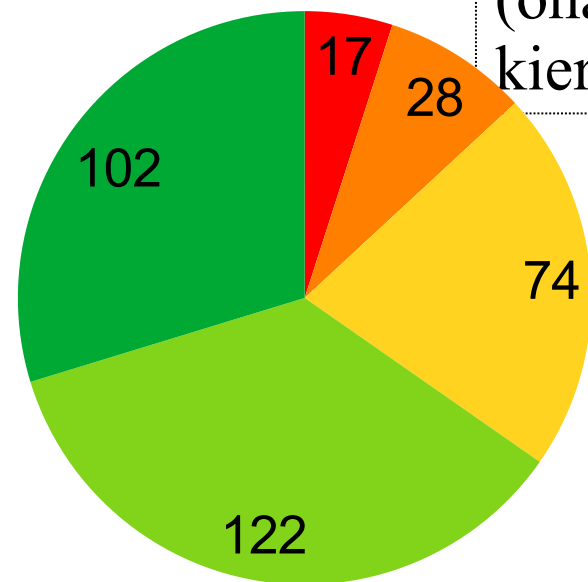
9. Wypadek nastąpił dlatego, że presja grupy była dla Piotra (kierowcy) zbyt duża, by odmówił prowadzenia.

Piotr (on)
jako
kierowca

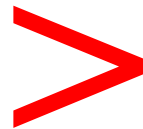

■ Zdecydowanie nie ■ Raczej nie
■ Trudno powiedzieć ■ Raczej tak
■ Zdecydowanie tak

Ewa
(ona) jako
kierowca

■ Zdecydowanie nie ■ Raczej nie
■ Trudno powiedzieć ■ Raczej tak
■ Zdecydowanie tak

Różnica: Piotr ($M = 2,96$) > Ewa ($M = 2,77$) – mała ($Z = 2,68$; $p = 0,007$; $g = 0,17$)

Opinia 10A

10. Ewa, partnerka Piotra, jest współodpowiedzialna za wypadek, bo wiedziała, że Piotr się źle czuje, a mimo to nalegała, żeby prowadził.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

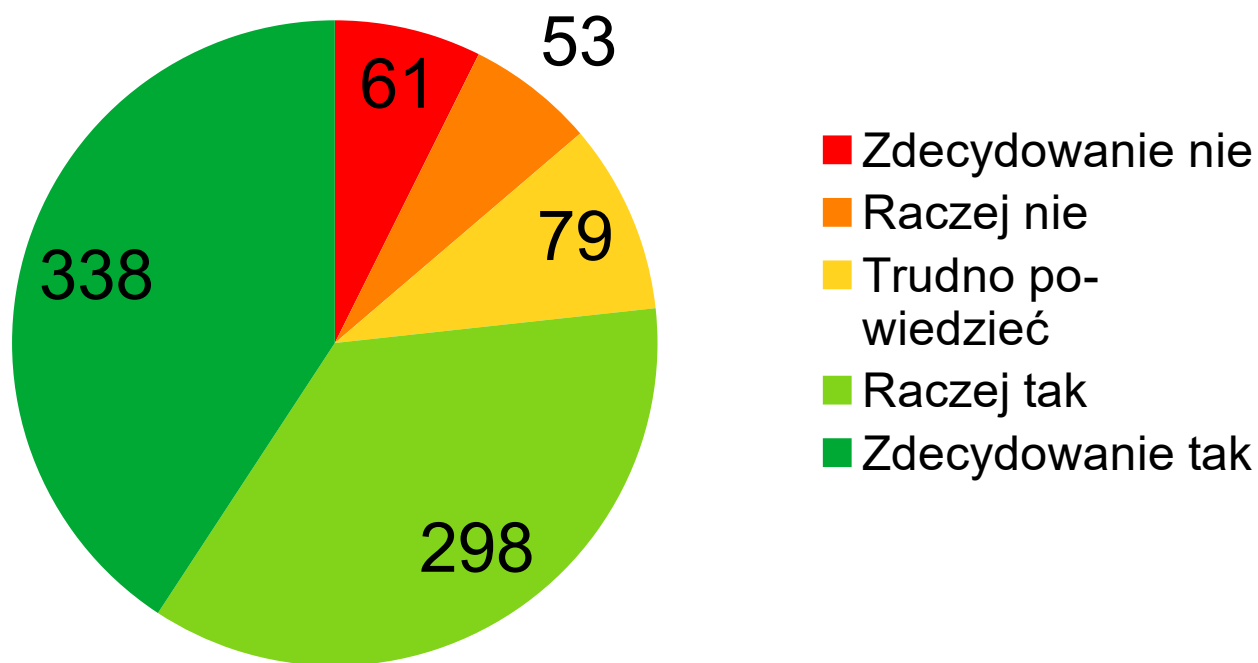
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

10. Ewa, partnerka Piotra (kierowcy), jest współodpowiedzialna za wypadek, bo wiedziała, że Piotr się źle czuje, a mimo to nalegała, żeby prowadził.

Opinia 11A

11. Ewa, partnerka Piotra, nie jest współodpowiedzialna za wypadek, bo nawet, jeśli namawiała Piotra, żeby prowadził, to Piotr mógł jej nie posłuchać.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

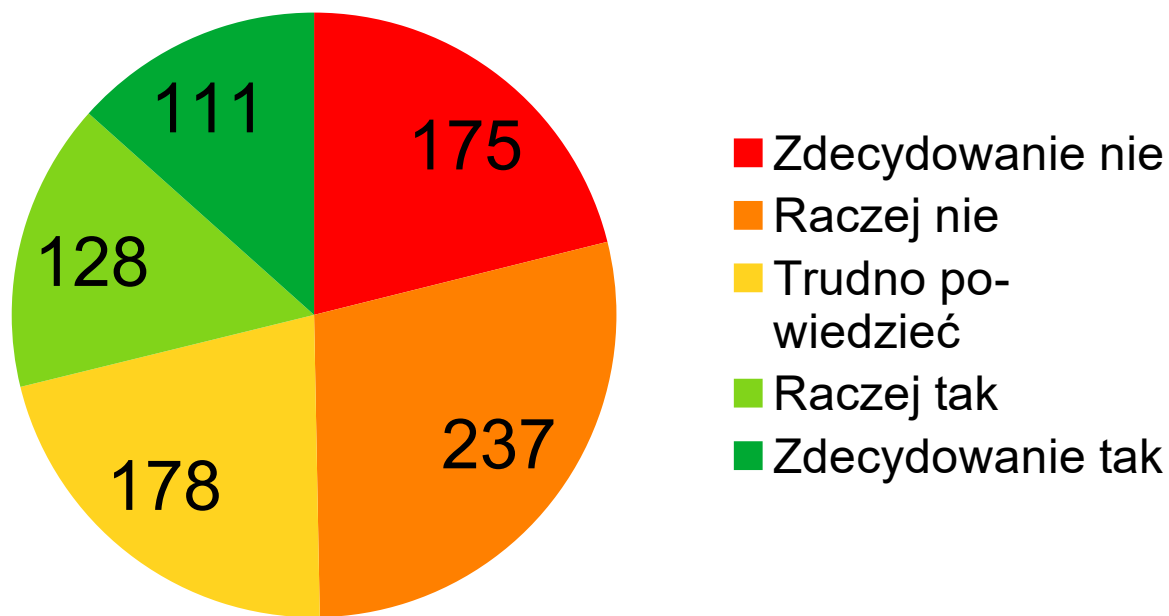
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

11. Ewa, partnerka Piotra (kierowcy), nie jest współodpowiedzialna za wypadek, bo nawet, jeśli namawiała Piotra, żeby prowadził, to Piotr mógł jej nie posłuchać.

Opinia 12A

12. Ewa, partnerka Piotra, jest współodpowiedzialna za wypadek, bo zdawała sobie sprawę, że Piotr ją kocha i jej nie odmówi, jeśli powie mu, że ma prowadzić mimo złego samopoczucia.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

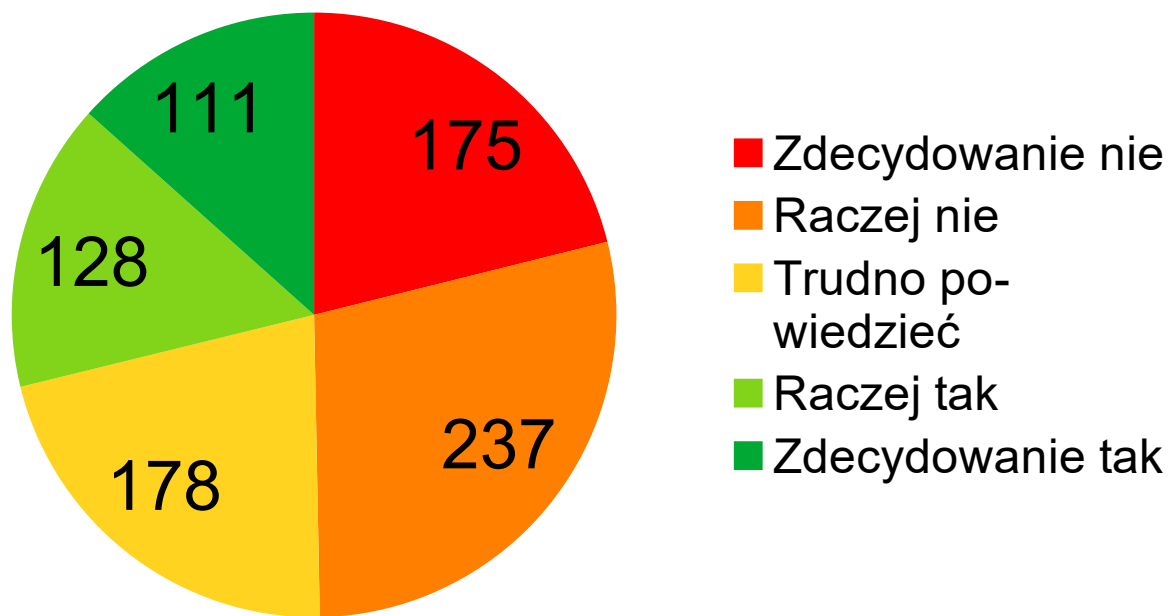
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

12. Ewa, partnerka Piotra (kierowcy), jest współodpowiedzialna za wypadek, bo zdawała sobie sprawę, że Piotr ją kocha i jej nie odmówi, jeśli powie mu, że ma prowadzić mimo złego samopoczucia.

Opinia 13A

13. Natalia, przyjaciółka partnerki Piotra, nie jest współodpowiedzialna za wypadek, bo to nie ona prowadziła.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

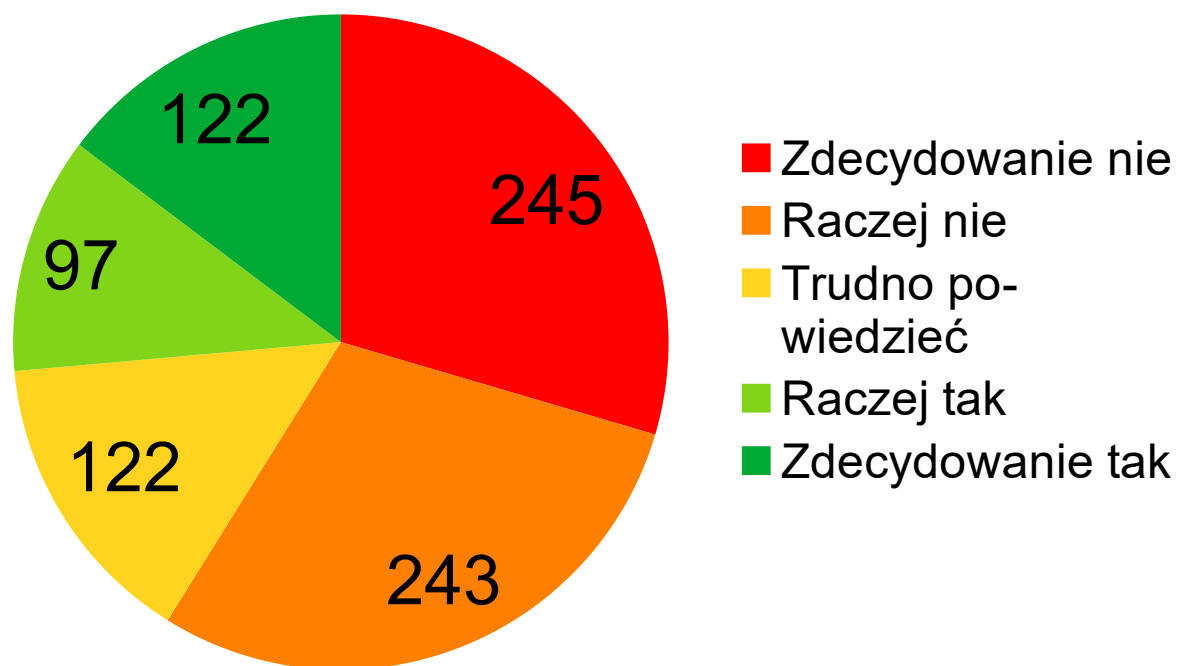
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

13. Natalia (pasażerka, która nie zapięła pasów), przyjaciółka partnerki Piotra (kierowcy), nie jest współodpowiedzialna za wypadek, bo to nie ona prowadziła.

Opinia 14A

14. Natalia, przyjaciółka partnerki Piotra, jest współodpowiedzialna za wypadek, bo wiedziała, że Piotr się źle czuje, a mimo to nalegała, żeby prowadził.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

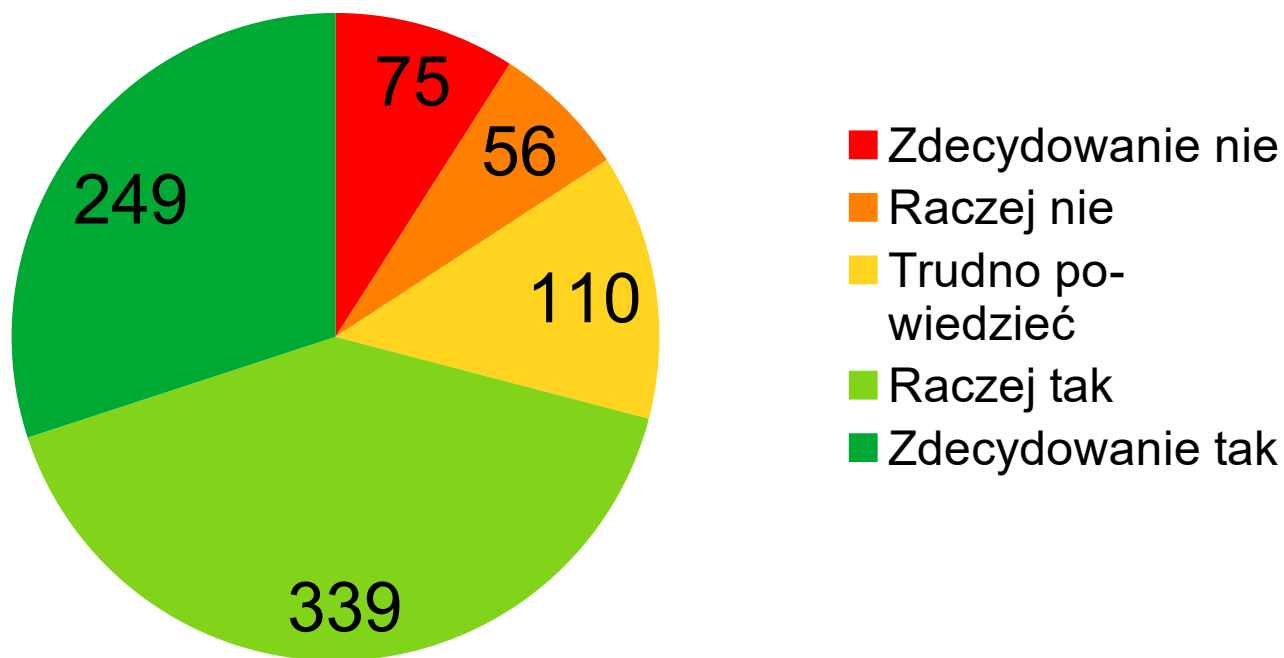
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

14. Natalia (pasażerka, która nie zapięła pasów), przyjaciółka partnerki Piotra (kierowcy), jest współodpowiedzialna za wypadek, bo wiedziała, że Piotr się źle czuje, a mimo to nalegała, żeby prowadził.

Opinia 15A

15. Darek, partner Natalii, nie jest współodpowiedzialny za wypadek, bo to nie on prowadził.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

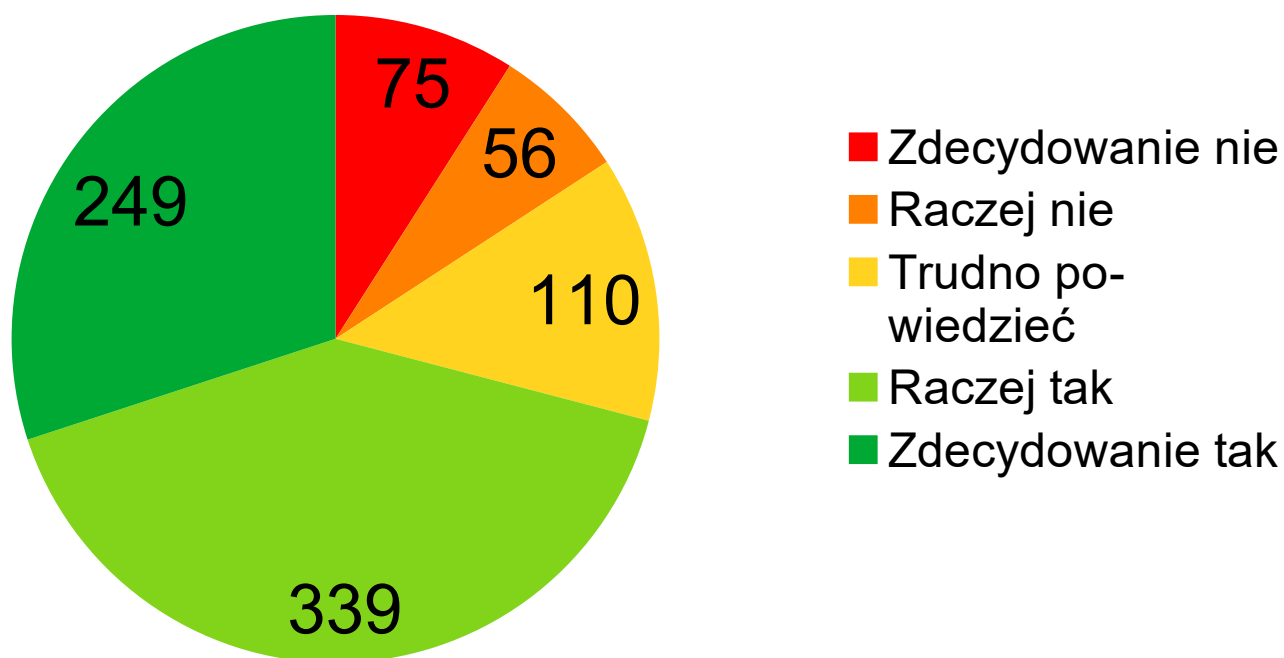
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

15. Darek (pasażer), partner Natalii (pasażerki, która nie zapięła pasów), nie jest współodpowiedzialny za wypadek, bo to nie on prowadził.

Opinia 16A

16. Darek, partner Natalii, jest współodpowiedzialny za wypadek, bo podejrzewał, że Piotr jest pod wpływem alkoholu, ale nic nie powiedział – nie zareagował, kiedy Piotr wsiadał za kierownicę.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

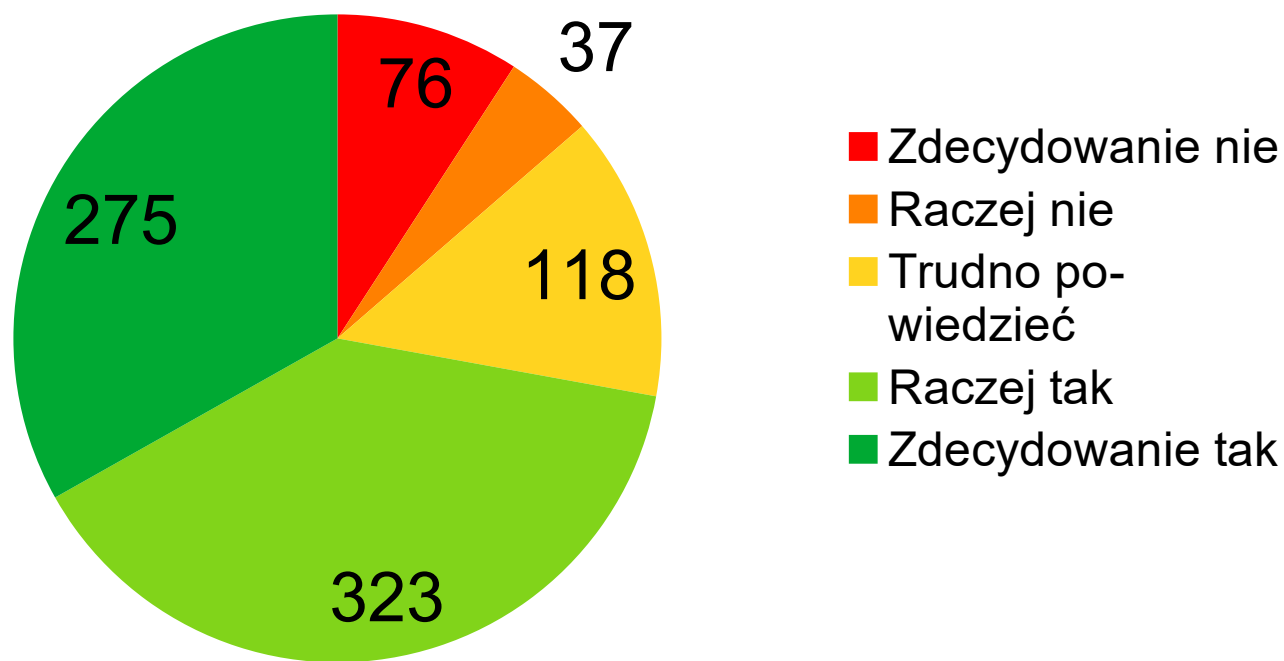
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

16. Darek (pasażer), partner Natalii (pasażerki, która nie zapięła pasów), jest współodpowiedzialny za wypadek, bo podejrzewał, że Piotr (kierowca) jest pod wpływem alkoholu, ale nic nie powiedział – nie zareagował, kiedy Piotr wsiadał za kierownicę.

Opinia 17A

17. Darek, partner Natalii, nie jest współodpowiedzialny za wypadek, bo to nie była jego sprawa, żeby powstrzymać Piotra przed prowadzeniem.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

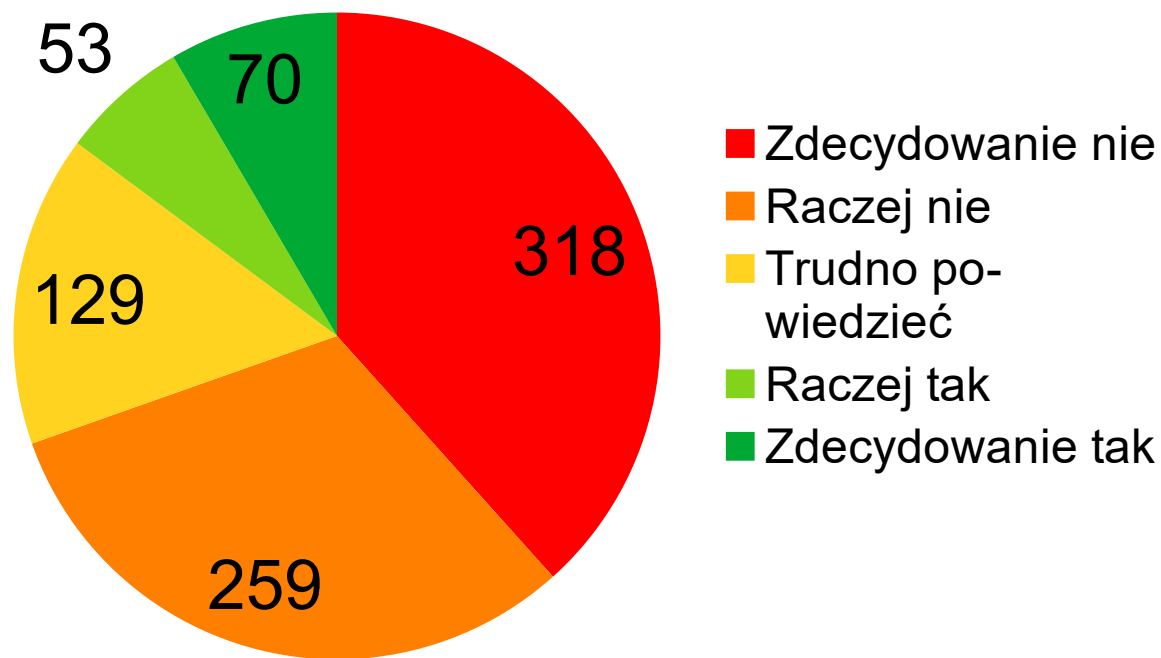
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

17. Darek (pasażer), partner Natalii (pasażerki, która nie zapięła pasów), nie jest współodpowiedzialny za wypadek, bo to nie była jego sprawa, żeby powstrzymać Piotra (kierowcę) przed prowadzeniem.

Część A – Podsumowanie (1)

Zdaniem respondentów:

- 1. Piotr jest główną, ale nie jedyną osobą odpowiedzialną za wypadek** – pozostali pasażerowie są w pewnym stopniu współodpowiedzialni.
- 2. Kierowca jest odpowiedzialny** za to, by **upewnić się, że jest trzeźwy**, zanim zacznie prowadzić. Jest też **odpowiedzialny** za to, by **nie prowadzić, jeśli źle się czuje**, niezależnie od kwestii alkoholu.
- 3. Presja grupy może mieć duże znaczenie dla decyzji kierowcy o prowadzeniu**, ale to **na kierowcy spoczywa odpowiedzialność, by nie prowadzić, gdy się źle czuje i nie ulegać tej presji.**

Część A – Podsumowanie (2)

Zdaniem respondentów:

4. **To na pasażerach spoczywa odpowiedzialność, by nie wywierać presji na kierowcy**, by prowadził, gdy się źle czuje. Relacja emocjonalna z kierowcą ma w tym przypadku niewielkie znaczenie.

5. **To na pasażerach spoczywa odpowiedzialność, by zareagować, gdy kierowca jest – ich zdaniem – nietrzeźwy.** To nie oni są odpowiedzialni za prowadzenie pojazdu, ale **nie zwalnia ich to z odpowiedzialności, by zwrócić kierowcy uwagę, że może być pod wpływem alkoholu, a jeśli to możliwe, powstrzymać go przed prowadzeniem.**

Część B. Sytuacja pasażerki, która nie zapięła pasów

W tej części poruszany jest problem **współodpowiedzialności pasażerki**, która – jako jedyna – nie zapięła pasów i **odniosła w wypadku ciężkie obrażenia**. Zaprezentowano 6 opinii na ten temat.

Opinia B1

B1. Natalia jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo nie zapięła pasów.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

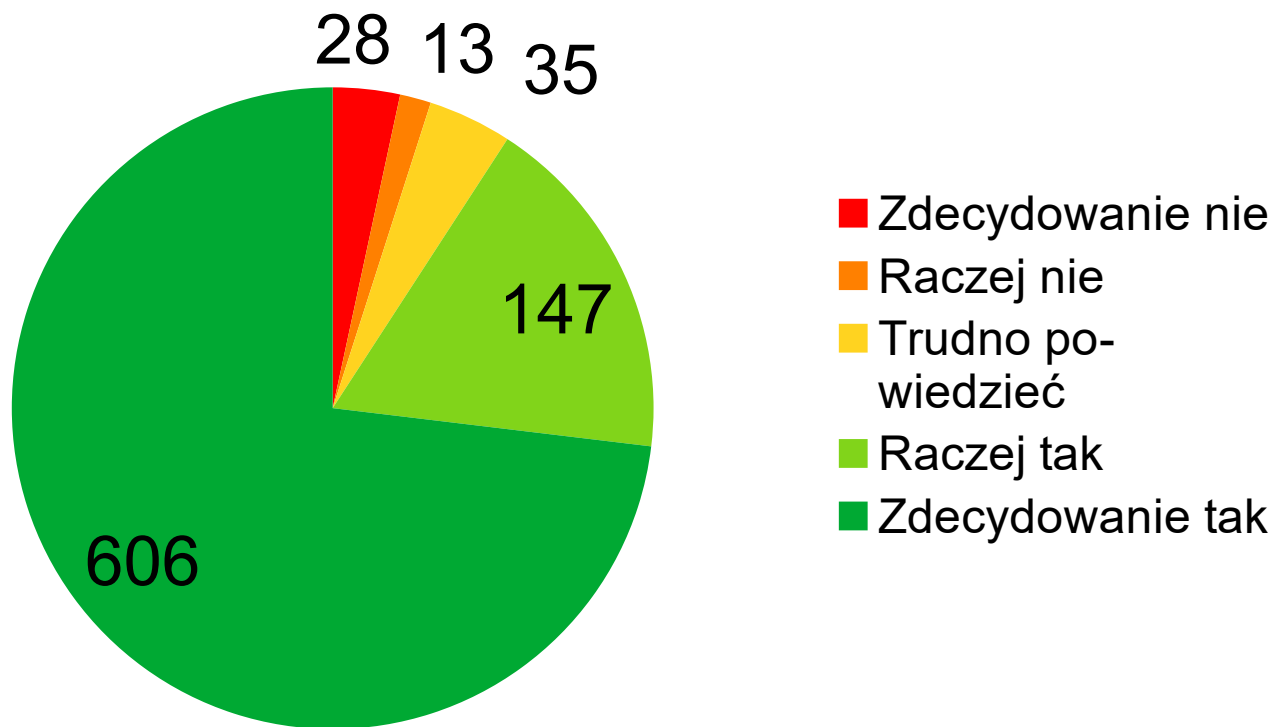
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

B1. Natalia (pasażerka) jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo nie zapięła pasów.

Opinia B2

B2. Natalia nie jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo to kierowca powinien zadbać o to, czy pasażerowie mają zapięte pasy.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

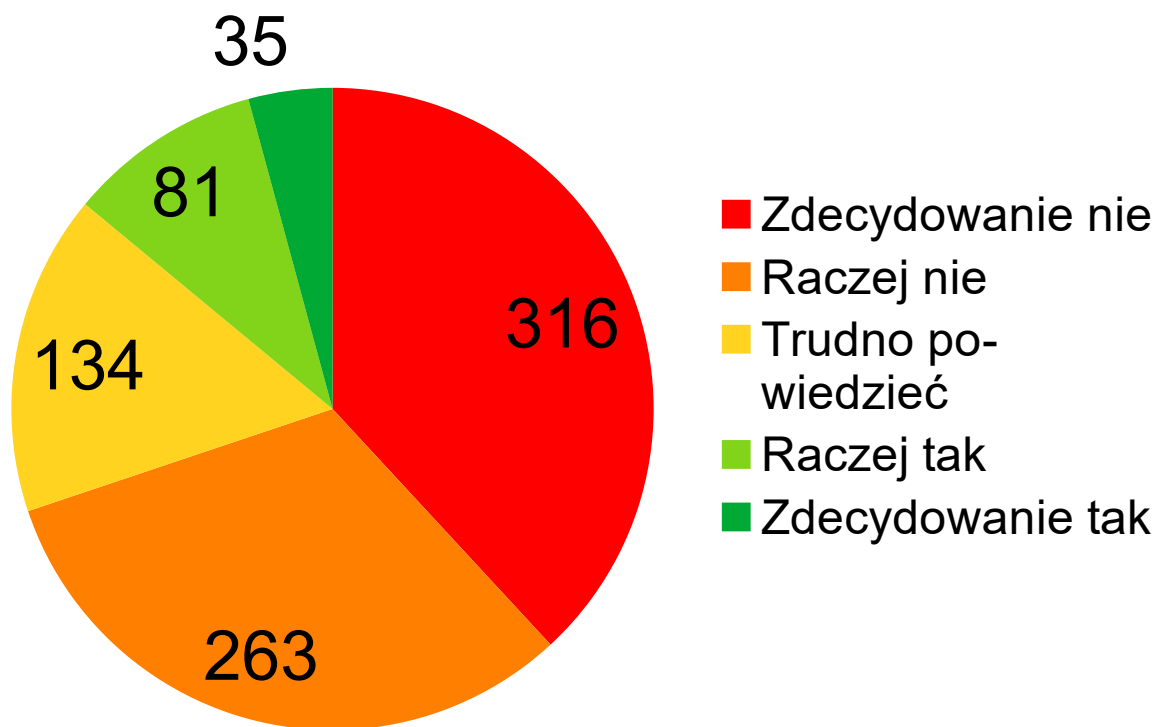
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

B2. Natalia (pasażerka) nie jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo to kierowca powinien zadbać o to, czy pasażerowie mają zapięte pasy.

Opinia B3

B3. Natalia nie jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo gdyby Piotr nie spowodował wypadku, nic by się Natalii nie stało.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

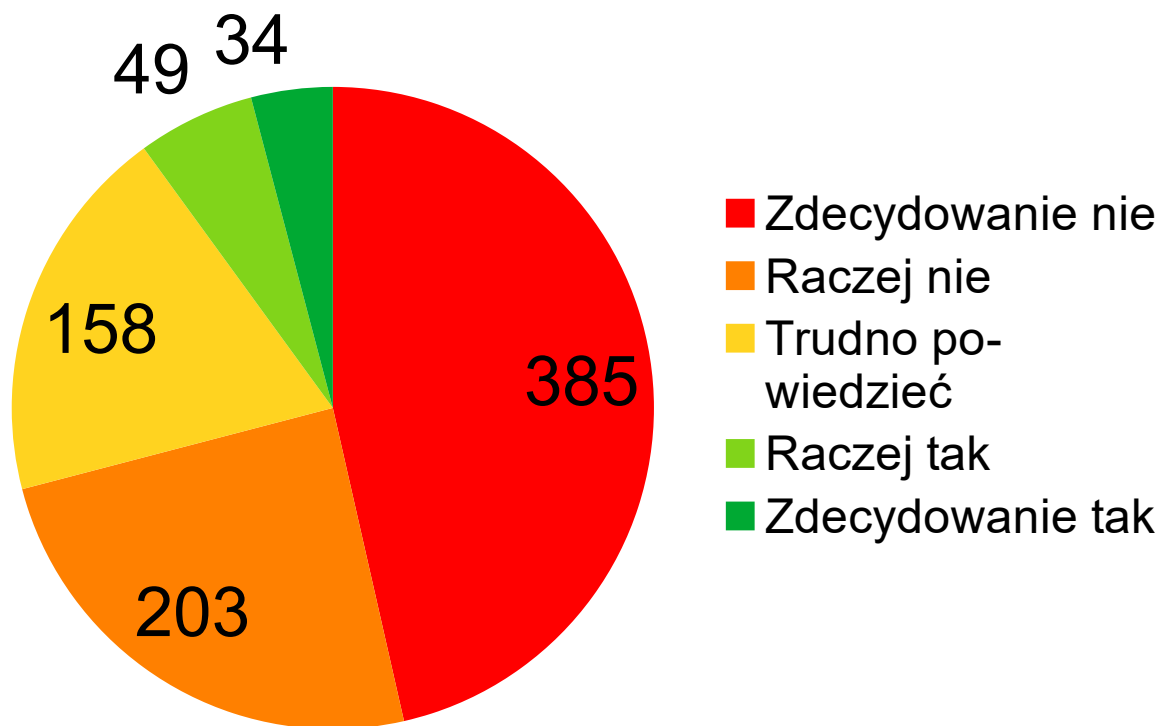
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

B3. Natalia (pasażerka) nie jest
współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w
wypadku, bo gdyby Piotr nie spowodował wypadku,
nic by się Natalii nie stało.

Opinia B4

B4. Natalia jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo wiedziała, że Piotr, prowadząc, źle się czuje i nie zadbała o swoje bezpieczeństwo.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

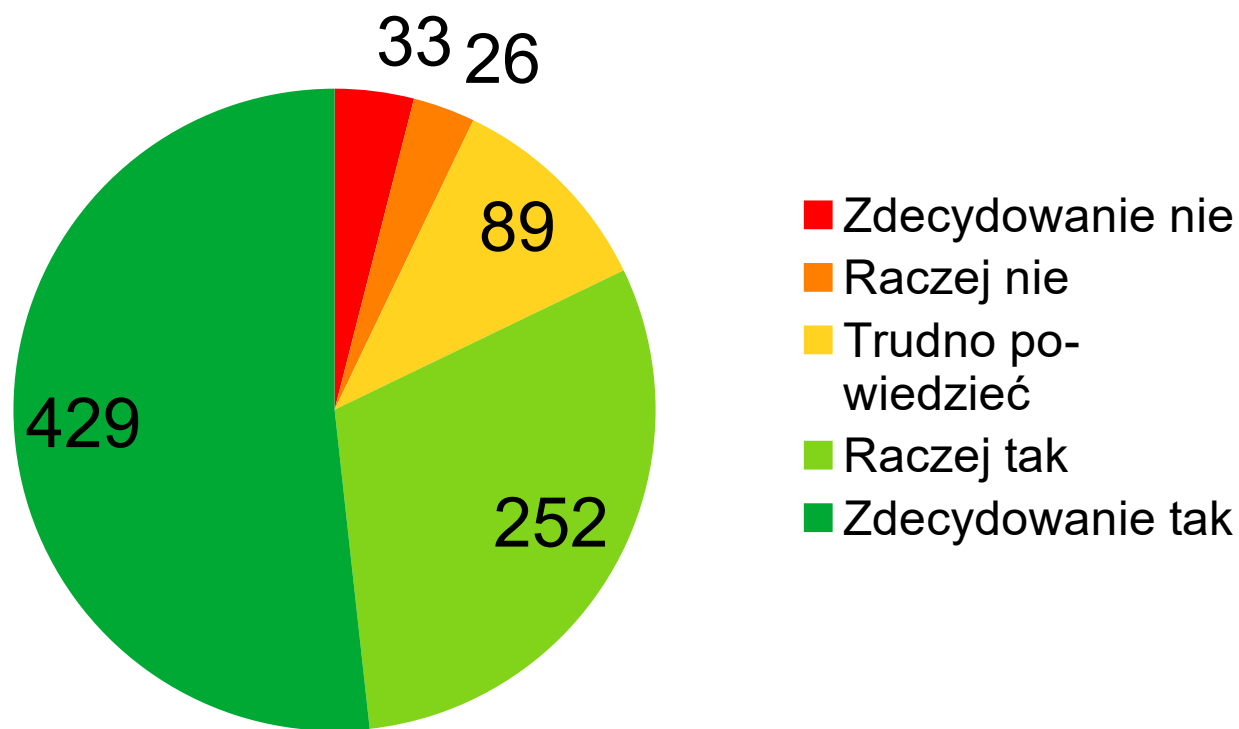
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

B4. Natalia (pasażerka) jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo wiedziała, że Piotr, prowadząc, źle się czuje i nie zadbała o swoje bezpieczeństwo.

Opinia B5

B5. Natalia nie jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo to kierowca powinien ponosić pełną odpowiedzialność za prowadzenie pojazdu i jadących z nim pasażerów oraz konsekwencje ewentualnych wypadków.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

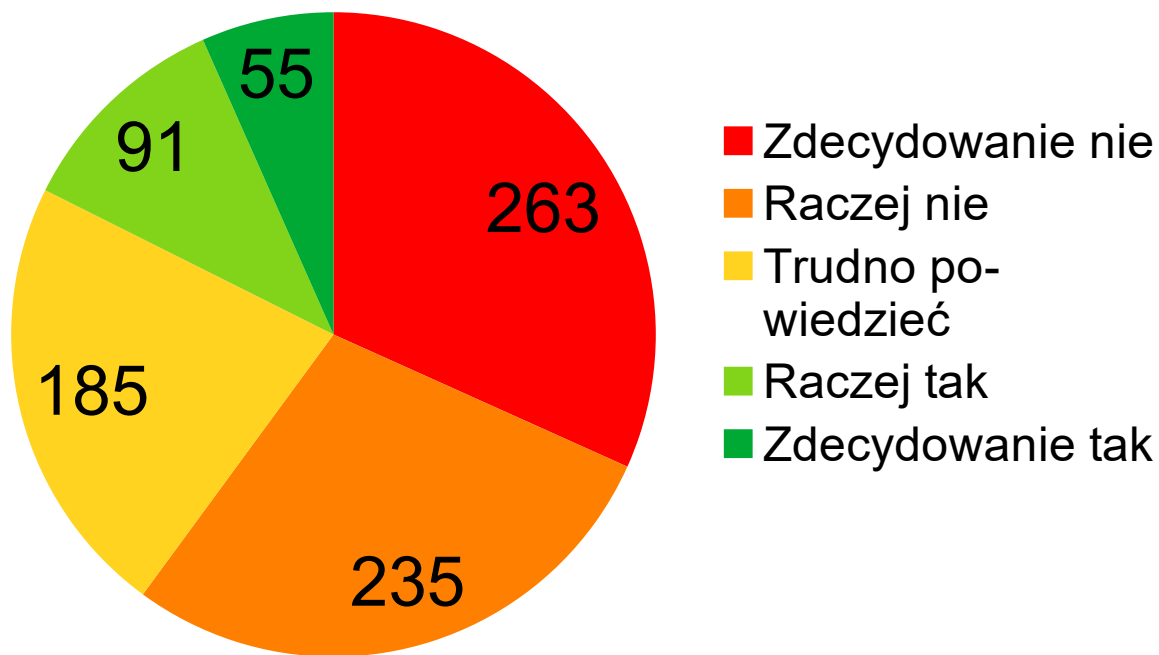
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

B5. Natalia (pasażerka) nie jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo to kierowca powinien ponosić pełną odpowiedzialność za prowadzenie pojazdu i jadących z nim pasażerów oraz konsekwencje ewentualnych wypadków.

Opinia B6

B6. Natalia jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo zamiast spać, mogła rozmawiać z Piotrem i nie dać mu zasnąć – wtedy do wypadku by nie doszło.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

1 = raczej nie

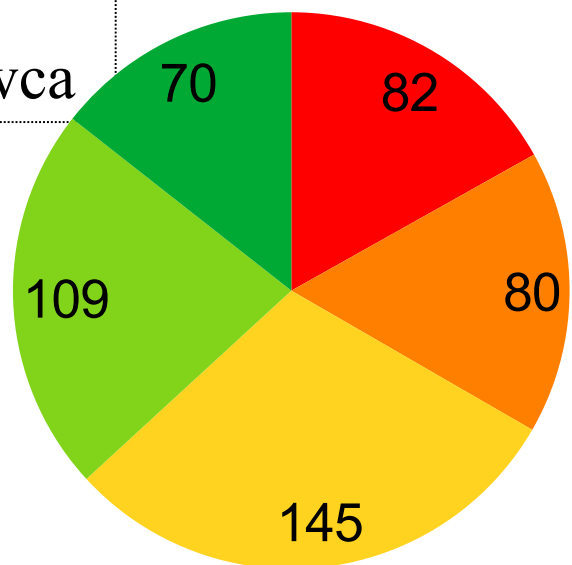
2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

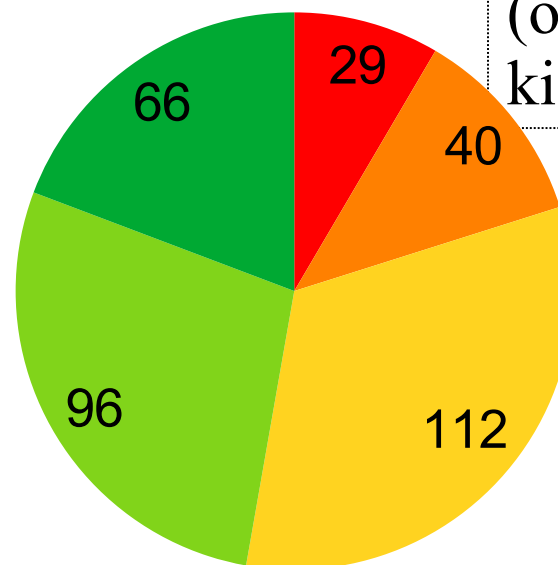
B6. Natalia (pasażerka) jest współodpowiedzialna za swoje ciężkie obrażenia w wypadku, bo zamiast spać, mogła rozmawiać z Piotrem (kierowcą) i nie dać mu zasnąć – wtedy do wypadku by nie doszło.

Piotr (on)
jako
kierowca

■ Zdecydowanie nie ■ Raczej nie
■ Trudno powiedzieć ■ Raczej tak
■ Zdecydowanie tak

Ewa
(ona) jako
kierowca

■ Zdecydowanie nie ■ Raczej nie
■ Trudno powiedzieć ■ Raczej tak
■ Zdecydowanie tak

<

Różnica: Piotr ($M = 2,01$) < Ewa ($M = 2,38$) – mała ($Z = -3,96$; $p < 0,001$; $g = 0,3$)

Część B – Podsumowanie

Zdaniem respondentów:

1. Niezależnie od przepisów ruchu drogowego i współodpowiedzialności kierowcy to **przede wszystkim pasażer jest odpowiedzialny** za zadbanie o swoje bezpieczeństwo i **zapięcie pasów**.
2. **Kierowca**, nie pasażerowie, **powinien ponosić pełną odpowiedzialność** za ewentualny wypadek i jego następstwa.
3. **Blisko połowa respondentów uznała, że jeśli pasażer nalega, by kierowca prowadził mimo senności, to pasażer jest odpowiedzialny za to, by kierowca nie usnął.** Zdania na ten temat są jednak podzielone.

Część C. Złożoność przyczyn wypadku

W tej części zaprezentowano 11 opinii na temat **różnych przyczyn wypadku** oraz ich złożoności i wzajemnych relacji.

Opinia C1

C1. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr zasnął na autostradzie z powodu alkoholu, który wywołał złe samopoczucie.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

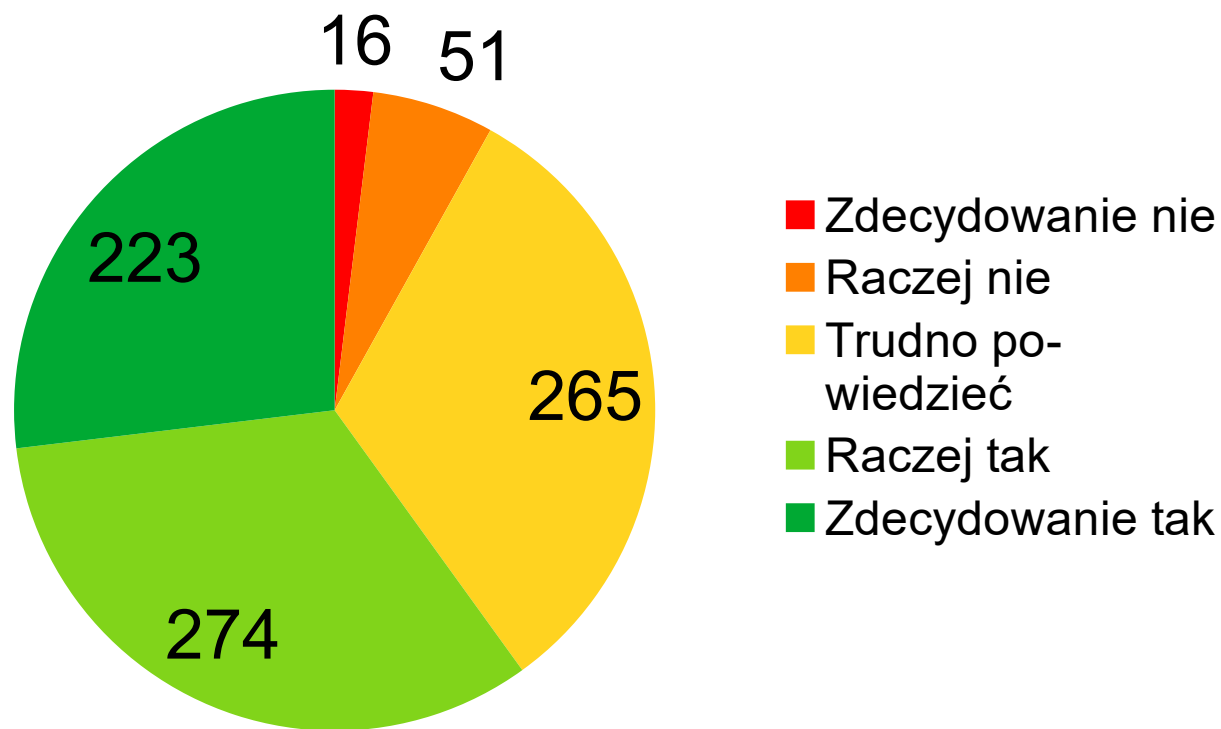
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C1. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr (kierowca) zasnął na autostradzie z powodu alkoholu, który wywołał złe samopoczucie.

Opinia C2

C2. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr zasnął na autostradzie z powodu złego samopoczucia, niekoniecznie spowodowanego wypitym alkoholem.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

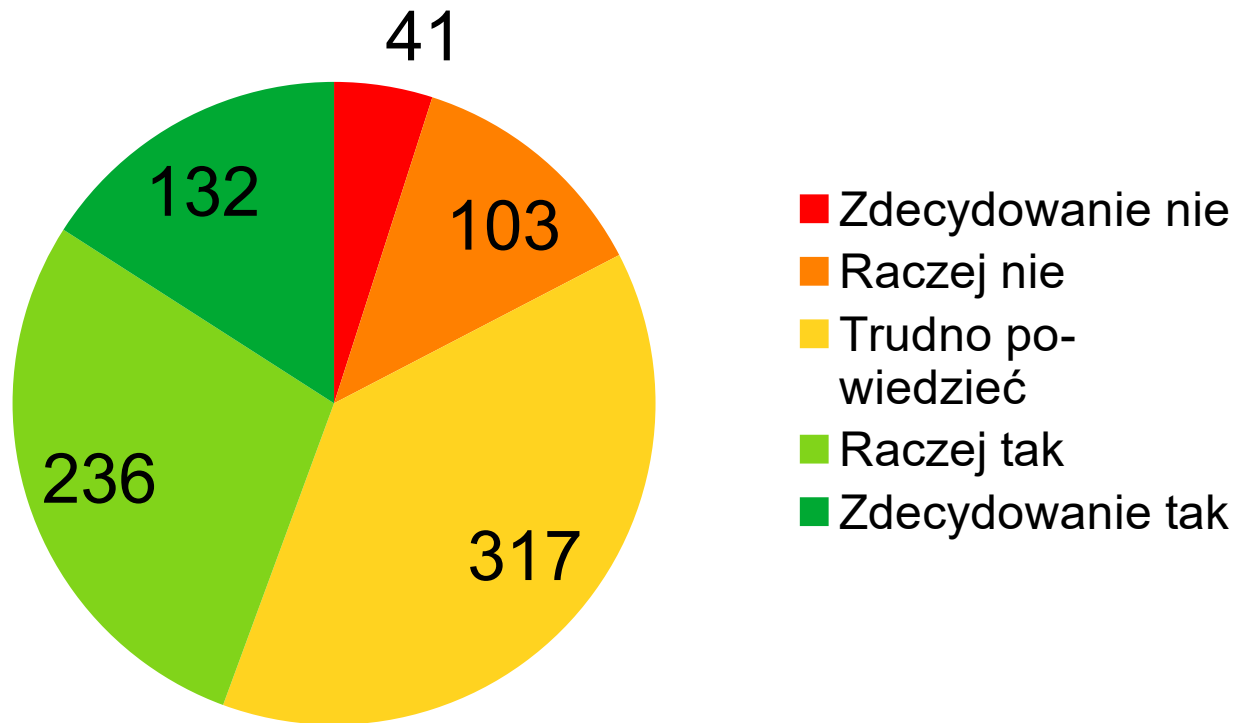
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C2. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr (kierowca) zasnął na autostradzie z powodu złego samopoczucia, niekoniecznie spowodowanego wypitym alkoholem.

Opinia C3

C3. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr zasnął na autostradzie z powodu narkolepsji – wykrytej w badaniach tendencji do zasypiania, o której przed wypadkiem jeszcze nie wiedział.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

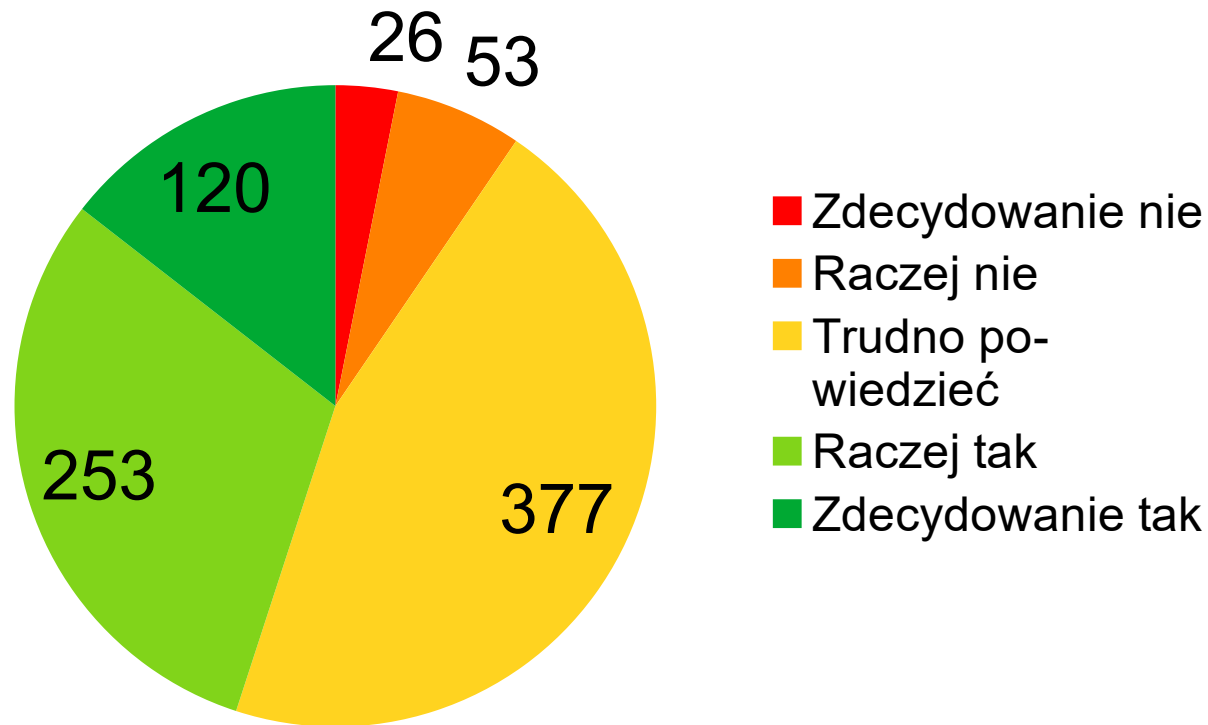
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C3. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr (kierowca) zasnął na autostradzie z powodu narkolepsji – wykrytej w badaniach tendencji do zasypiania, o której przed wypadkiem jeszcze nie wiedział.

Opinia C4

C4. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr zasnął na autostradzie, ale nie wiadomo, co naprawdę było przyczyną zaśnięcia – złe samopoczucie, alkohol, tendencja do narkolepsji czy wszystko razem.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

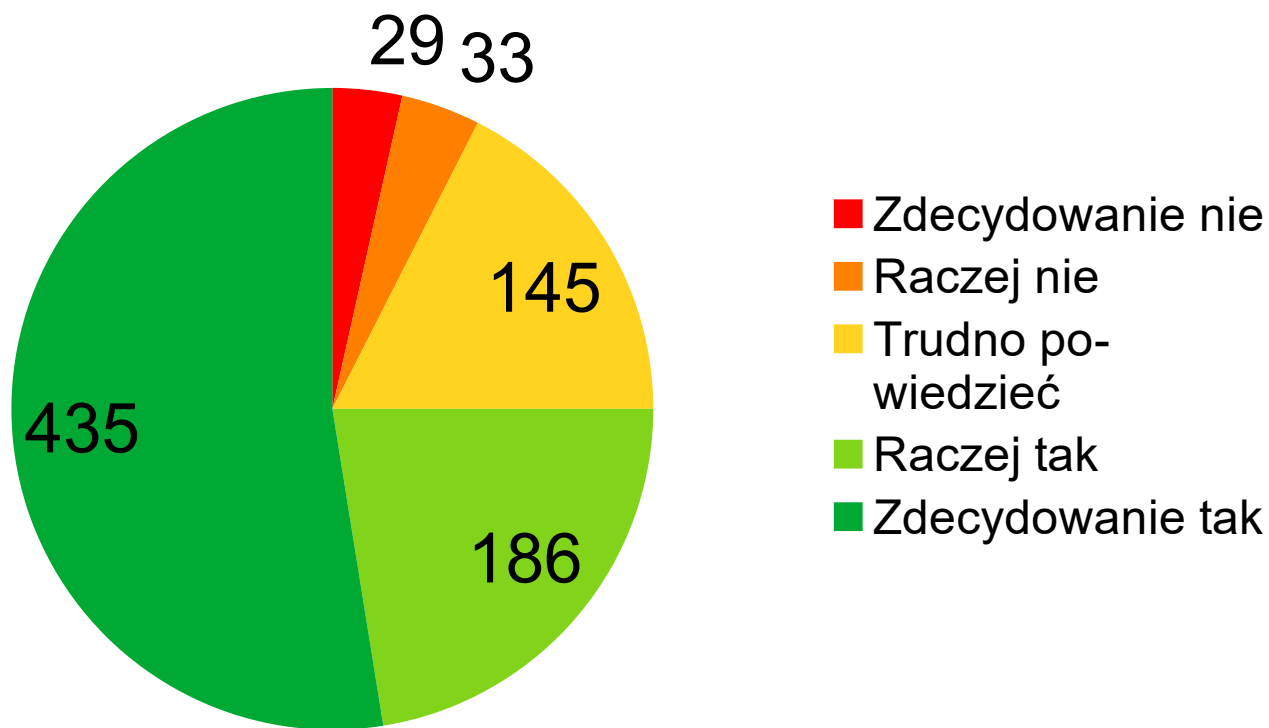
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C4. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr zasnął na autostradzie, ale nie wiadomo, co naprawdę było przyczyną zaśnięcia – złe samopoczucie, alkohol, tendencja do narkolepsji czy wszystko razem.

Opinia C5

C5. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr uległ presji grupy i dlatego prowadził, chociaż źle się czuł.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

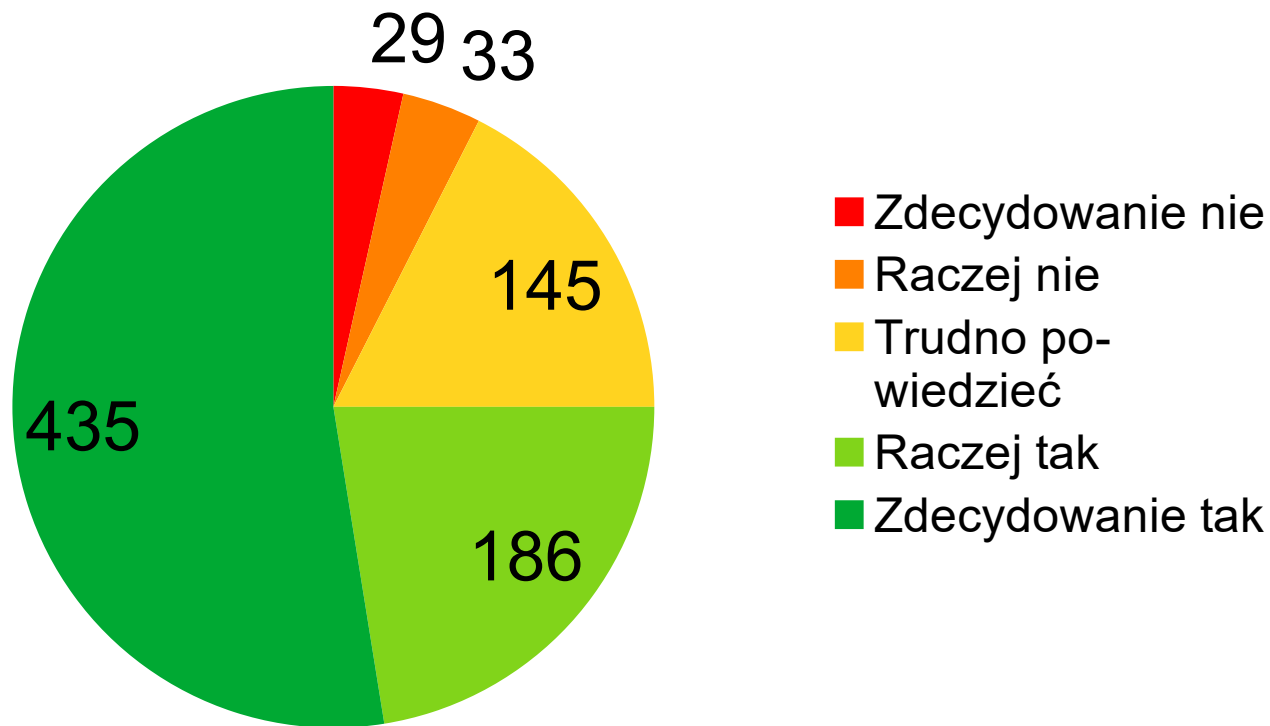
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C5. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr (kierowca) uległ presji grupy i dlatego prowadził, chociaż źle się czuł.

Opinia C6

C6. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr uległ partnerce, którą kochał i dlatego prowadził, chociaż źle się czuł.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

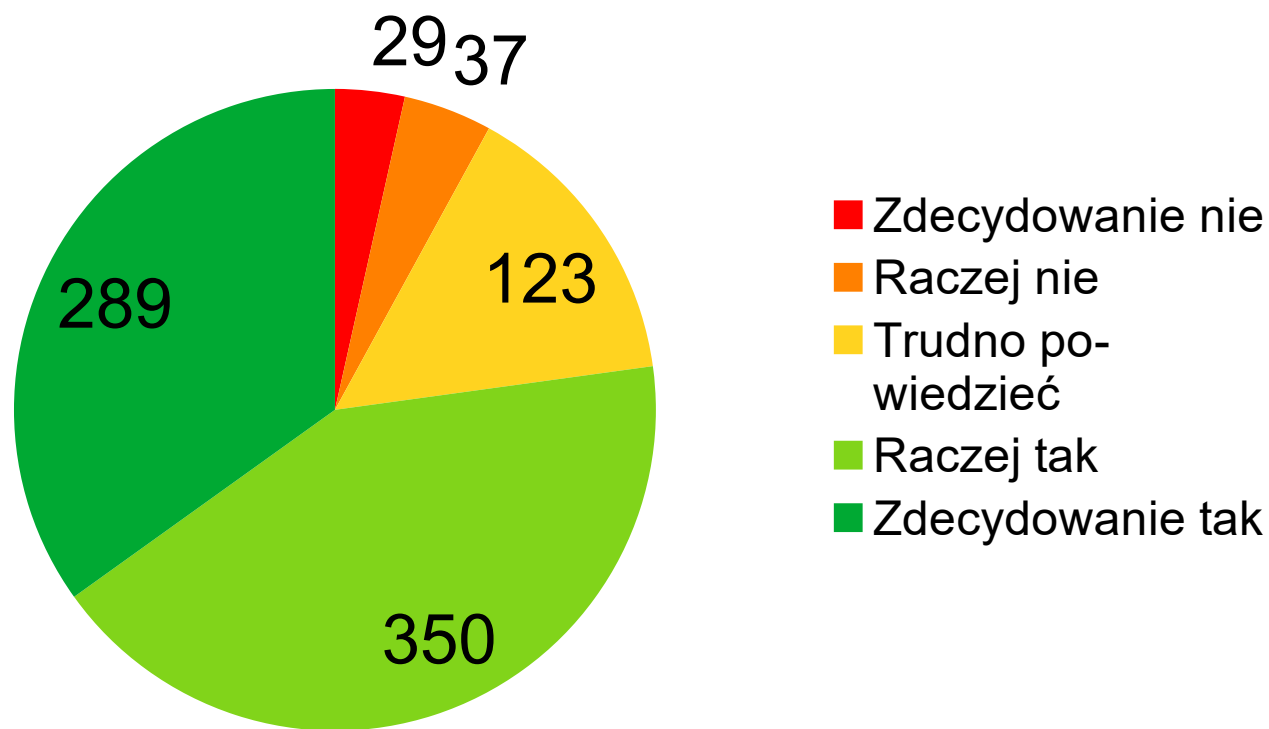
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C6. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr (kierowca) uległ partnerce, którą kochał i dlatego prowadził, chociaż źle się czuł.

Opinia C7

C7. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr podjął nieodpowiedzialną decyzję, że będzie prowadził, chociaż źle się czuł.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

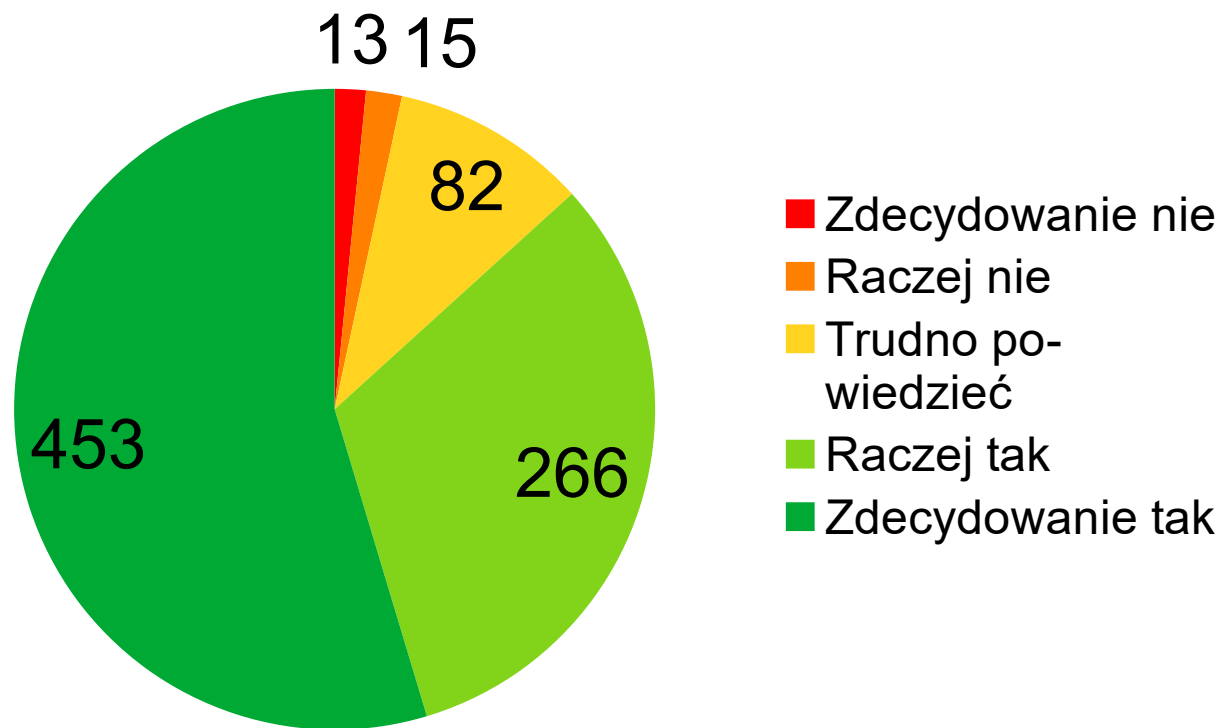
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C7. Wypadek nastąpił dlatego, że Piotr (kierowca) podjął nieodpowiedzialną decyzję, że będzie prowadził, chociaż źle się czuł.

Opinia C8

C8. Wypadek nastąpił dlatego, że Darek nie zwrócił uwagi Piotrowi, że Piotr może być pod wpływem alkoholu i nie powinien prowadzić.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

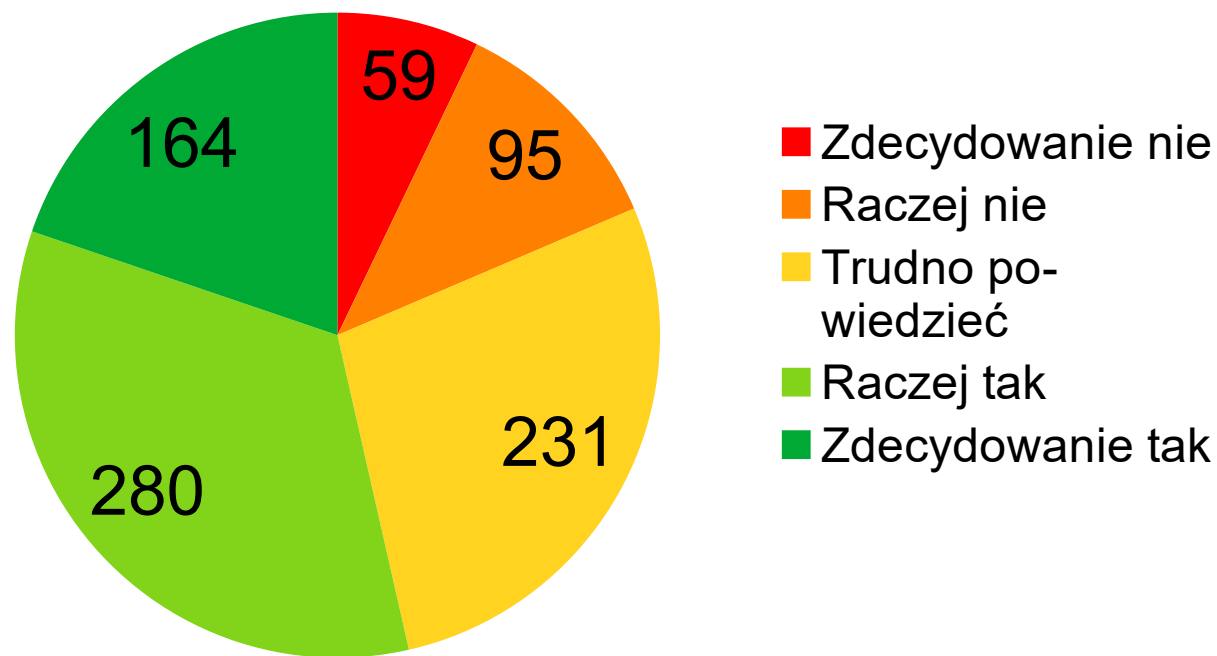
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C8. Wypadek nastąpił dlatego, że Darek (pasażer, podejrzewający, że kierowca jest pod wpływem alkoholu) nie zwrócił uwagi Piotrowi (kierowcy), że Piotr może być pod wpływem alkoholu i nie powinien prowadzić.

Opinia C9

C9. Wypadek nastąpił dlatego, że presja grupy była dla Piotra zbyt duża, by odmówił prowadzenia.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

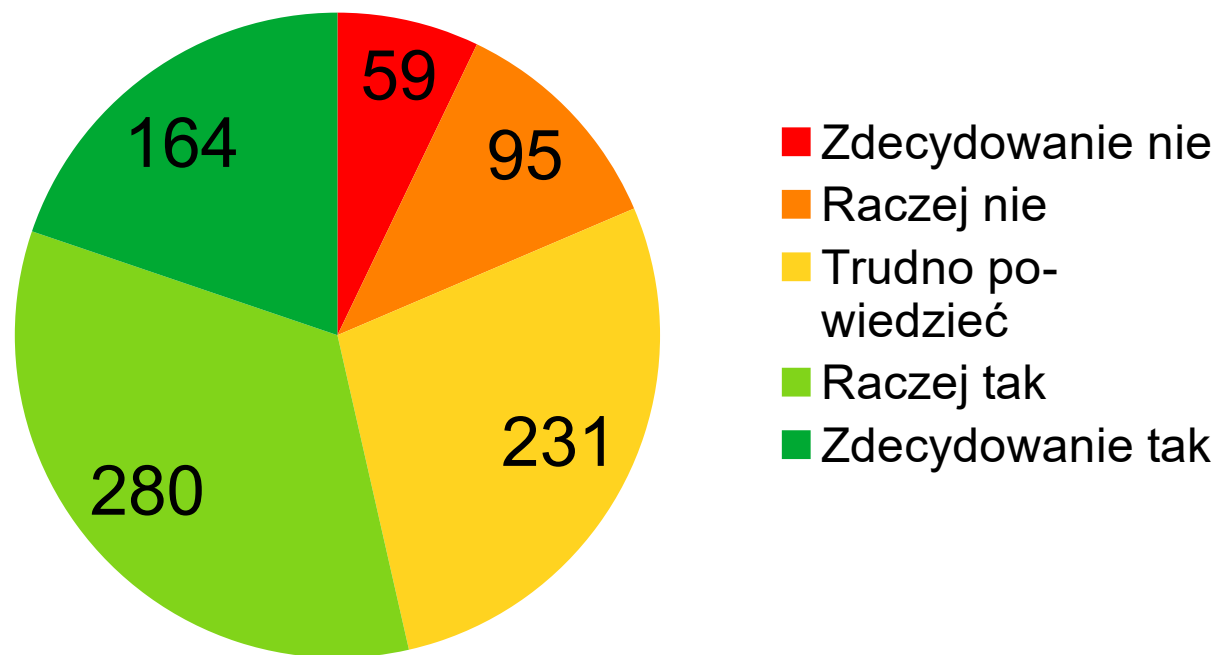
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C9. Wypadek nastąpił dlatego, że presja grupy była dla Piotra (kierowcy) zbyt duża, by odmówił prowadzenia.

Opinia C10

C10. Wypadek nastąpił dlatego, że złe warunki pogodowe wpłynęły na złe samopoczucie Piotra podczas prowadzenia pojazdu.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

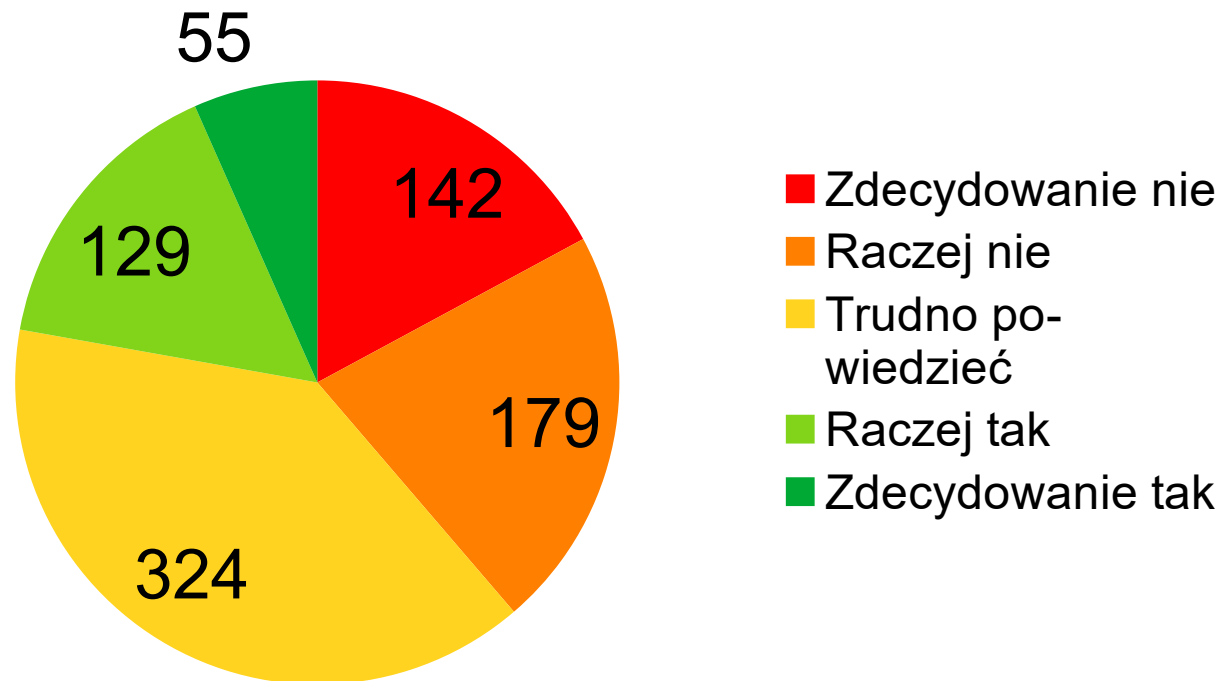
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C10. Wypadek nastąpił dlatego, że złe warunki pogodowe wpłynęły na złe samopoczucie Piotra (kierowcy) podczas prowadzenia pojazdu.

Opinia C11

C11. Wypadek nastąpił dlatego, że złożyło się na niego wiele rzeczy, w tym warunki pogodowe, złe samopoczucie Piotra i to, że w nocy pił alkohol, jego narkolepsja, namawianie go do prowadzenia samochodu przez znajomych i nie reagowanie na jego złe samopoczucie, uległość Piotra wobec partnerki i grupy, wreszcie zaśnięcie Piotra na autostradzie.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

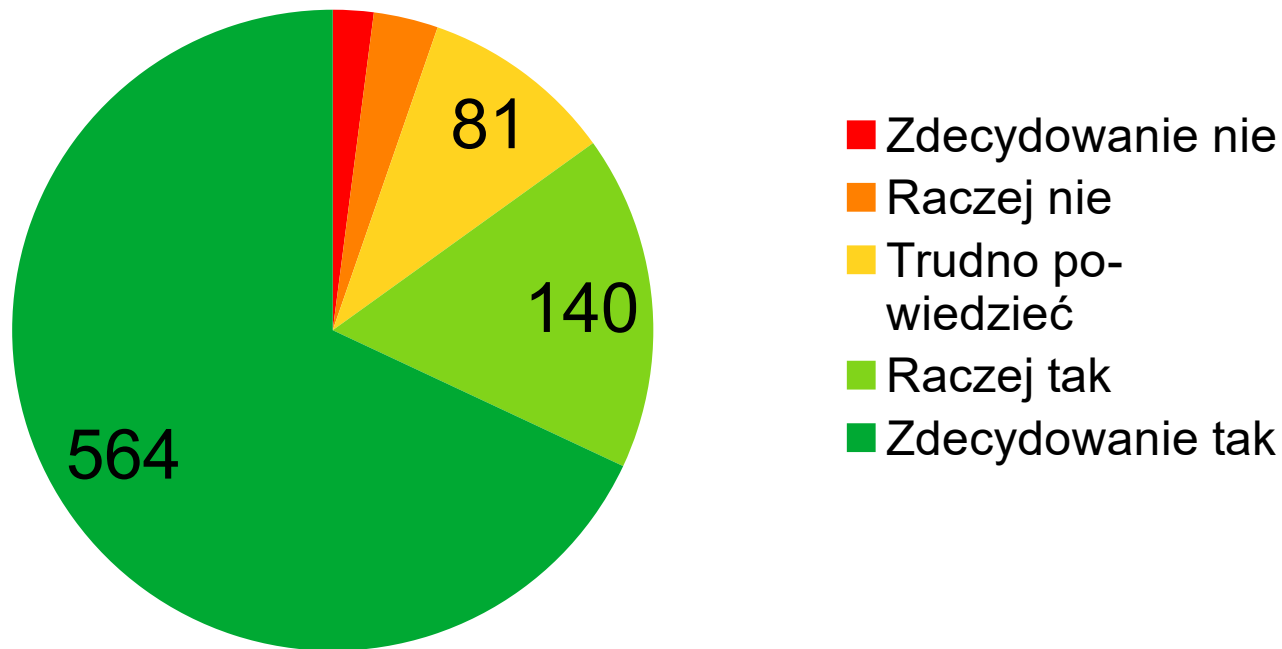
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

C11. Wypadek nastąpił dlatego, że złożyło się na niego wiele rzeczy, w tym warunki pogodowe, złe samopoczucie Piotra (kierowcy) i to, że w nocy pił alkohol, jego narkolepsja, namawianie go do prowadzenia samochodu przez znajomych i nie reagowanie na jego złe samopoczucie, uległość Piotra wobec partnerki i grupy, wreszcie zaśnięcie Piotra na autostradzie.

Część C – Podsumowanie (1)

Zdaniem respondentów:

1. W sytuacji spowodowania wypadku **istotne znaczenie miał alkohol**, co przyznała połowa badanych, jednak ponad jedna trzecia jedna nie była pewna, czy to on wyzwolił senność. **Blisko połowa** respondentów **nie była pewna**, czy wykryta po wypadku **narkolepsja była przyczyną zaśnięcia**, repondentów przekonanych o jej znaczeniu było **trzy razy więcej niż uznających, że była nieistotna**. Większość badanych jednak była zdania, że **przyczyną wypadku było zaśnięcie kierowcy**, ale co do niego doprowadziło, trudno powiedzieć.

Część C – Podsumowanie (2)

Zdaniem respondentów:

2. Istotna dla decyzji kierowcy o prowadzeniu była presja grupy zaledwie trojga pasażerów – opinię tę podzielało trzy czwarte badanych, a ponad połowa uznała tę presję za zbyt dużą, by kierowca odmówił prowadzenia. Trzy czwarte respondentów wskazało na **znaczenie miłości do partnerki dla decyzji kierowcy**, by prowadzić mimo złego samopoczucia. **Ponad połowa** była zdania, że **przyczyną wypadku był brak reakcji pasażera**, który **podejrzewał, że kierowca jest pod wpływem alkoholu**, ale nic na ten temat nie powiedział.

Część C – Podsumowanie (3)

Zdaniem respondentów:

3. **Trudno powiedzieć, czy warunki pogodowe miały istotne znaczenie dla spowodowania wypadku w opisanej sytuacji – ponad jedna trzecia badanych miała wątpliwości, dwadzieścia procent uznało, że tak, a niemal czterdzieści, że nie.**

4. **Wypadek nastąpił dlatego, że złożyło się wiele rzeczy naraz, ale największe znaczenie miało to, że kierowca podjął nieodpowiedzialną decyzję, by prowadzić, gdy źle się czuł.**

Część D. Dalsze konsekwencje wypadku

W tej części przedstawiono 12 opinii na temat **dalszych konsekwencji wypadku**, dotyczących kierowcy oraz pasażerów.

Opinia D1

D1. Piotr nie powinien więcej prowadzić pojazdów, bo zachował się w sposób nieodpowiedzialny i spowodował wypadek.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

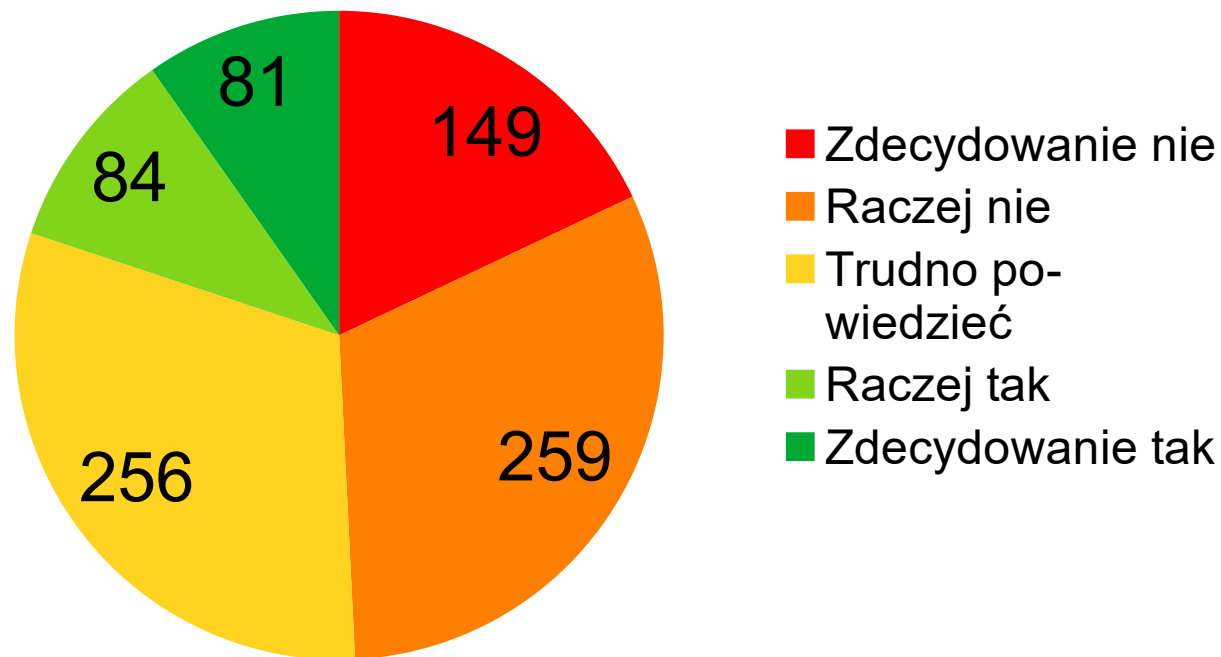
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D1. Piotr (kierowca) nie powinien więcej prowadzić pojazdów, bo zachował się w sposób nieodpowiedzialny i spowodował wypadek.

Opinia D2

D2. Piotr „dostał nauczkę na przyszłość”, by nie prowadzić pod wpływem alkoholu – powinien odzyskać prawo jazdy, co pozwoli mu na dojazdy do pracy i poniesienie konsekwencji spowodowania wypadku (spłacenie długów i odszkodowania na rzecz Natalii).

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

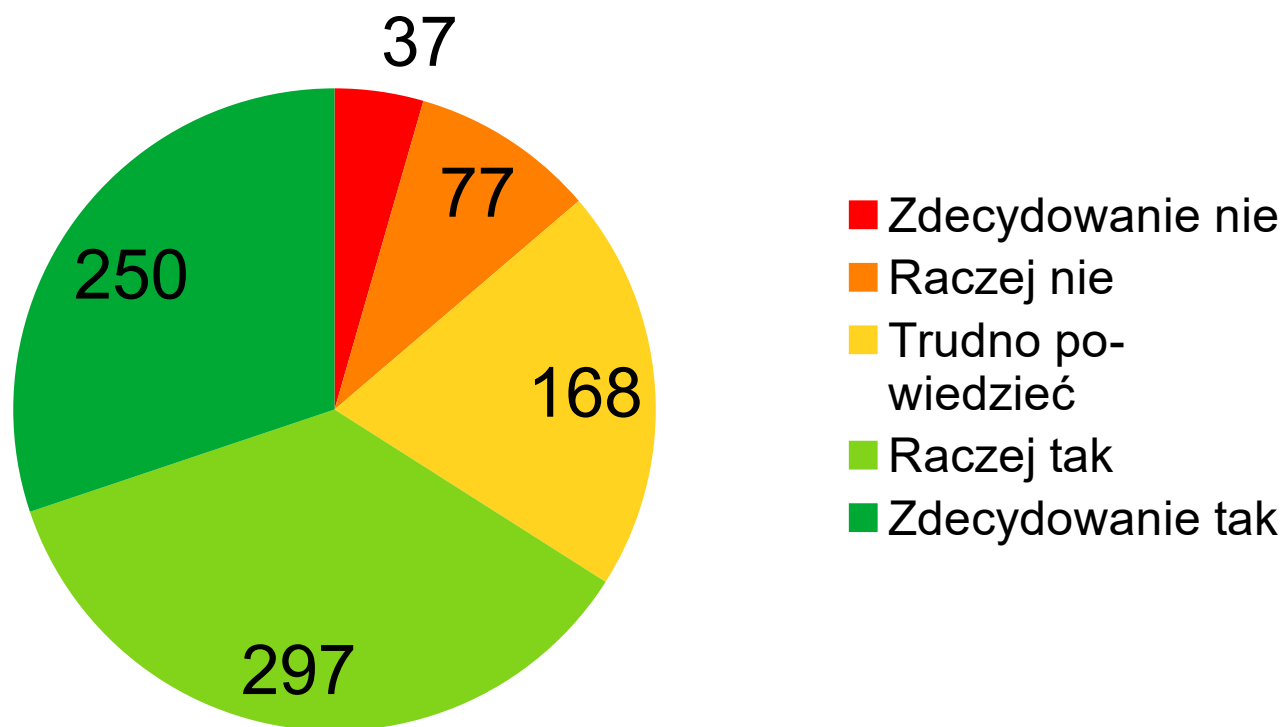
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D2. Piotr (kierowca) „dostał nauczkę na przyszłość”, by nie prowadzić pod wpływem alkoholu – powinien odzyskać prawo jazdy, co pozwoli mu na dojazdy do pracy i poniesienie konsekwencji spowodowania wypadku (spłacenie długów i odszkodowania na rzecz Natalii).

Opinia D3

D3. Piotr powinien pracować nad asertywnością, żeby następnym razem nie ulegać presji grupy i nie prowadzić pojazdu, skoro źle się czuje.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

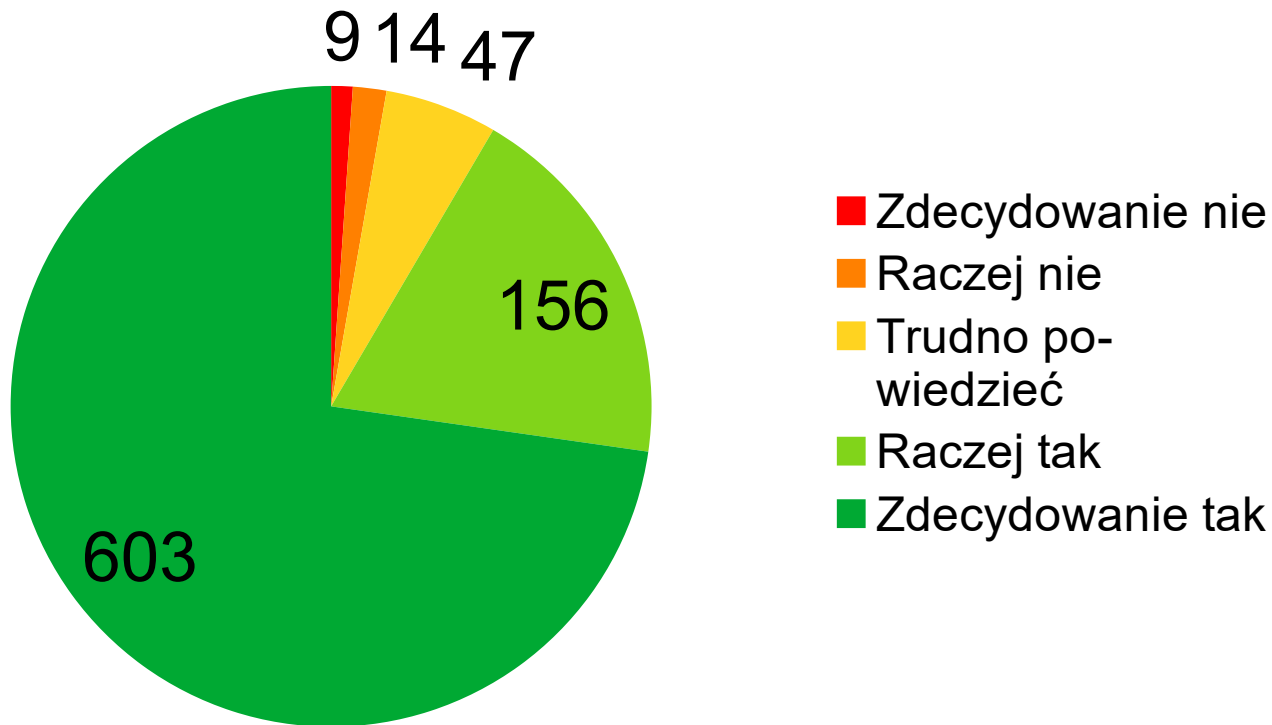
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D3. Piotr (kierowca) powinien pracować nad asertywnością, żeby następnym razem nie ulegać presji grupy i nie prowadzić pojazdu, skoro źle się czuje.

Opinia D4

D4. Piotr powinien przyznać się przed sądem do wyników badań wskazujących na narkolepsję – nie wiedział o tej chorobie, a to ona mogła mieć wpływ na to, że spowodował wypadek.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

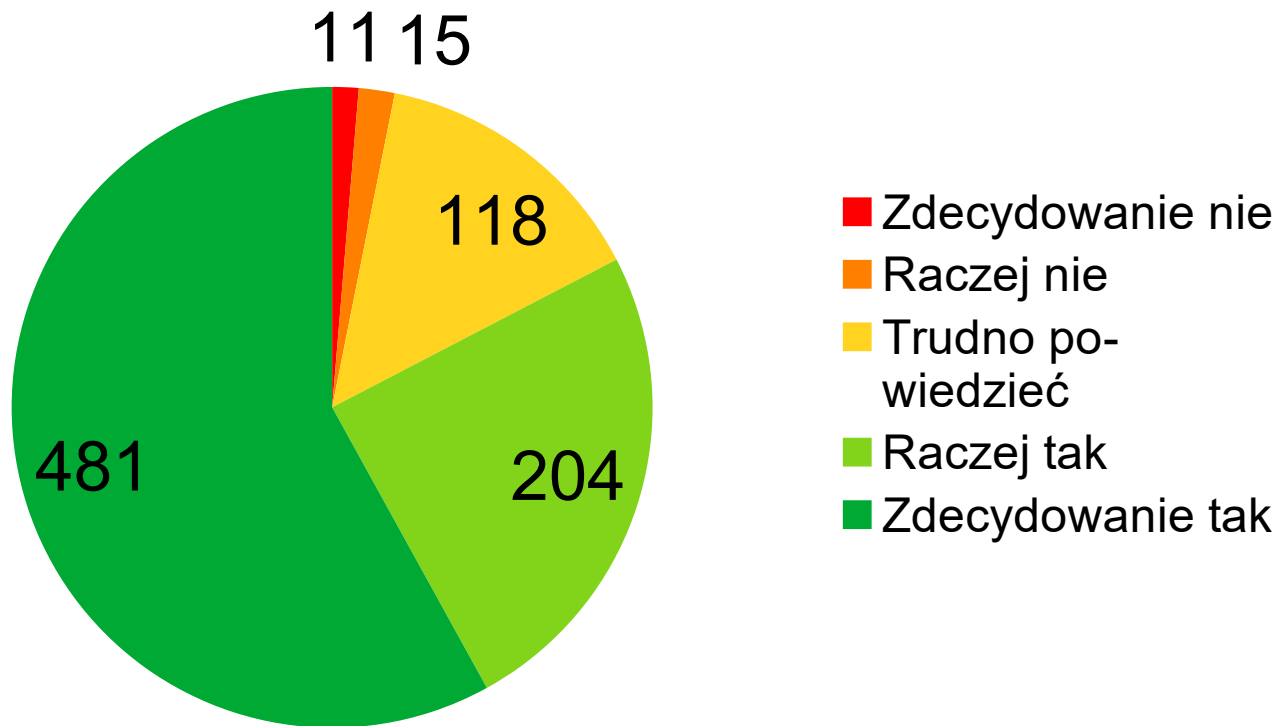
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D4. Piotr powinien przyznać się przed sądem do wyników badań wskazujących na narkolepsję – nie wiedział o tej chorobie, a to ona mogła mieć wpływ na to, że spowodował wypadek.

Opinia D5

D5. Piotr powinien przyznać się przed sądem do wyników badań wskazujących na narkolepsję – w ten sposób mógłby uzyskać niższy wyrok.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

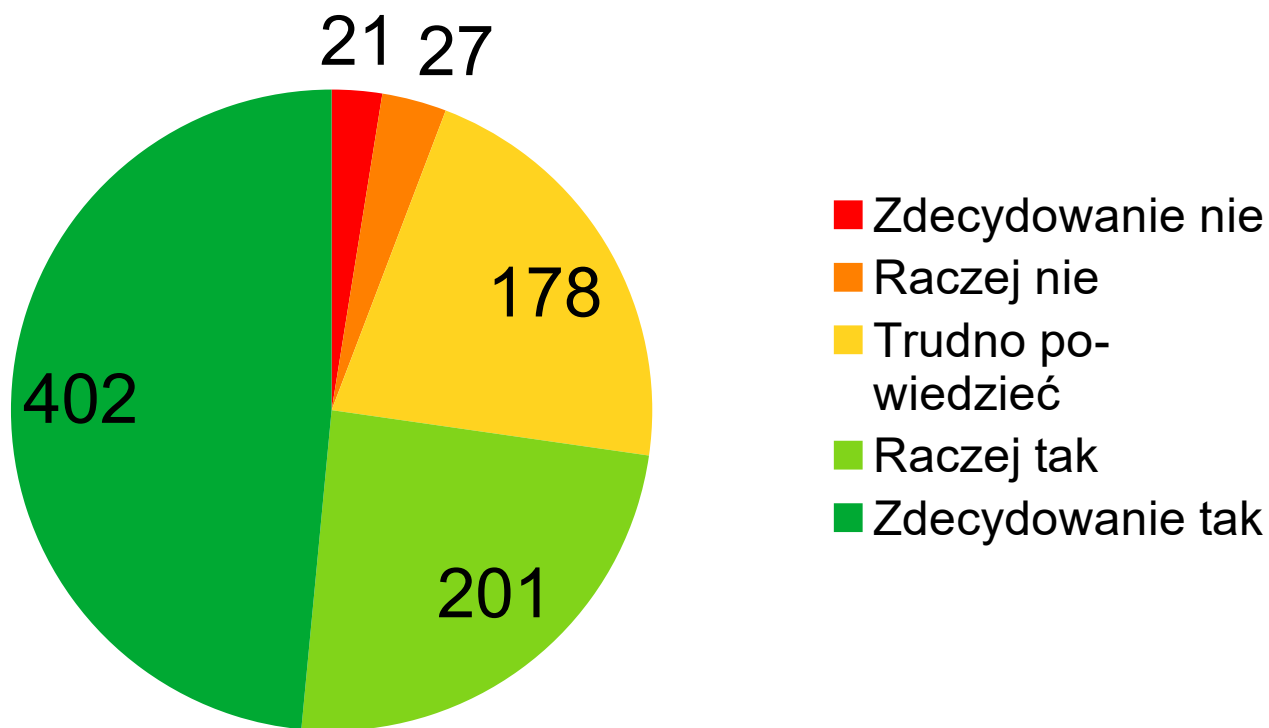
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D5. Piotr (kierowca) powinien przyznać się przed sądem do wyników badań wskazujących na narkolepsję – w ten sposób mógłby uzyskać niższy wyrok.

Opinia D6

D6. Piotr nie powinien wypłacać Natalii odszkodowania, bo to ona nie zapięła pasów i sama naraziła się na ciężkie obrażenia.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

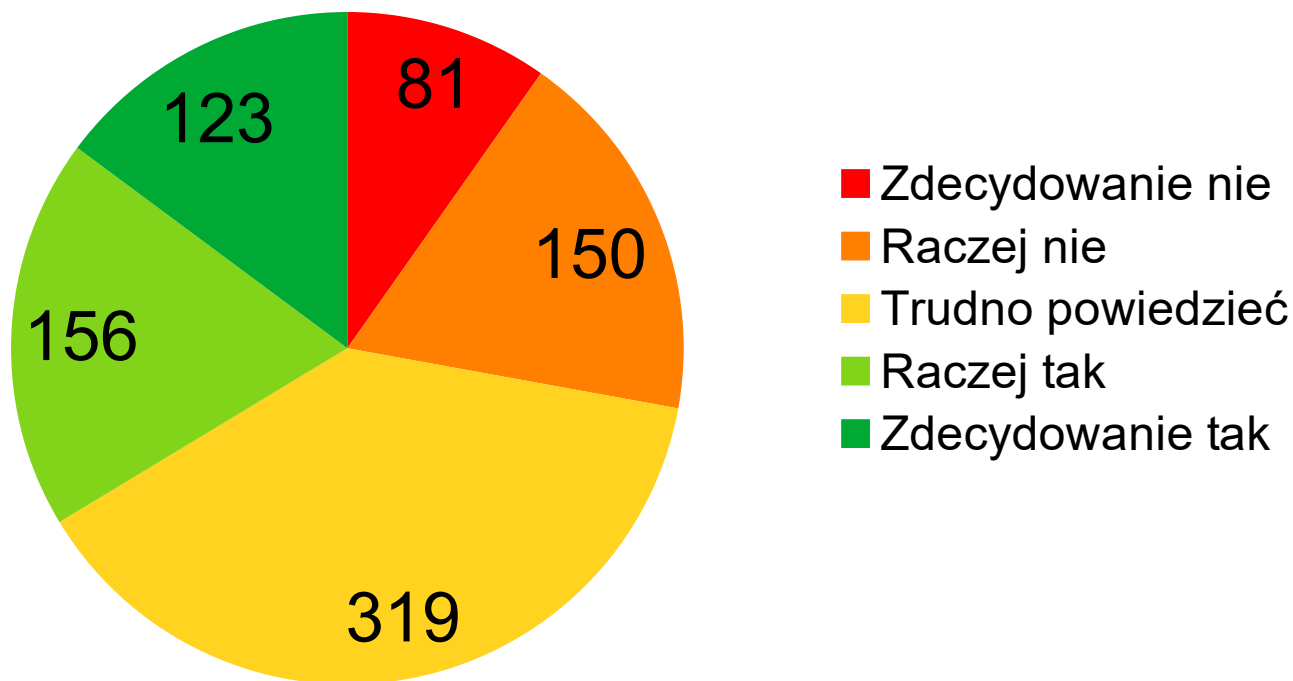
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D6. Piotr (kierowca) nie powinien wypłacać Natalii odszkodowania, bo to ona nie zapięła pasów i sama naraziła się na ciężkie obrażenia.

Opinia D7

D7. Piotr powinien wypłacać Natalii odszkodowanie, bo niezależnie od tego, że nie zapięła pasów, to on spowodował wypadek, w którym odniosła ciężkie obrażenia.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

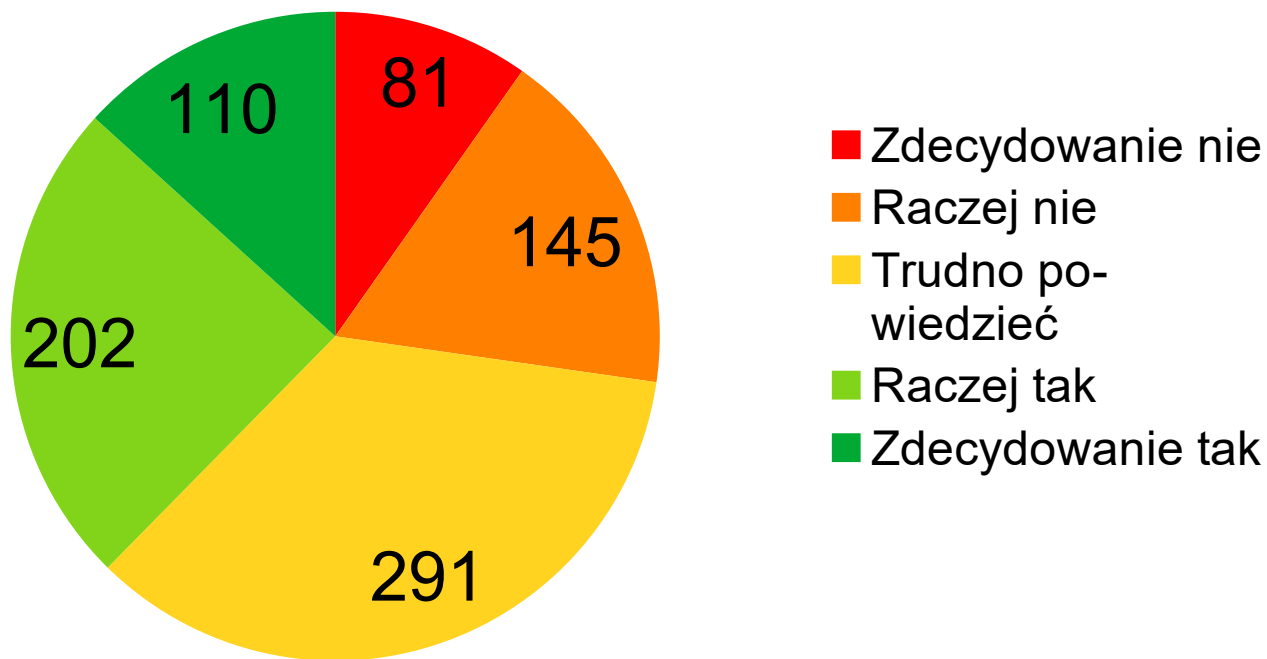
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D7. Piotr (kierowca) powinien wypłacać Natalii odszkodowanie, bo niezależnie od tego, że nie zapięła pasów, to on spowodował wypadek, w którym odniosła ciężkie obrażenia.

Opinia D8

D8. Piotr powinien wypłacać Natalii odszkodowanie, bo obowiązkiem kierowcy jest upewnić się, czy pasażerowie mają zapięte pasy.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

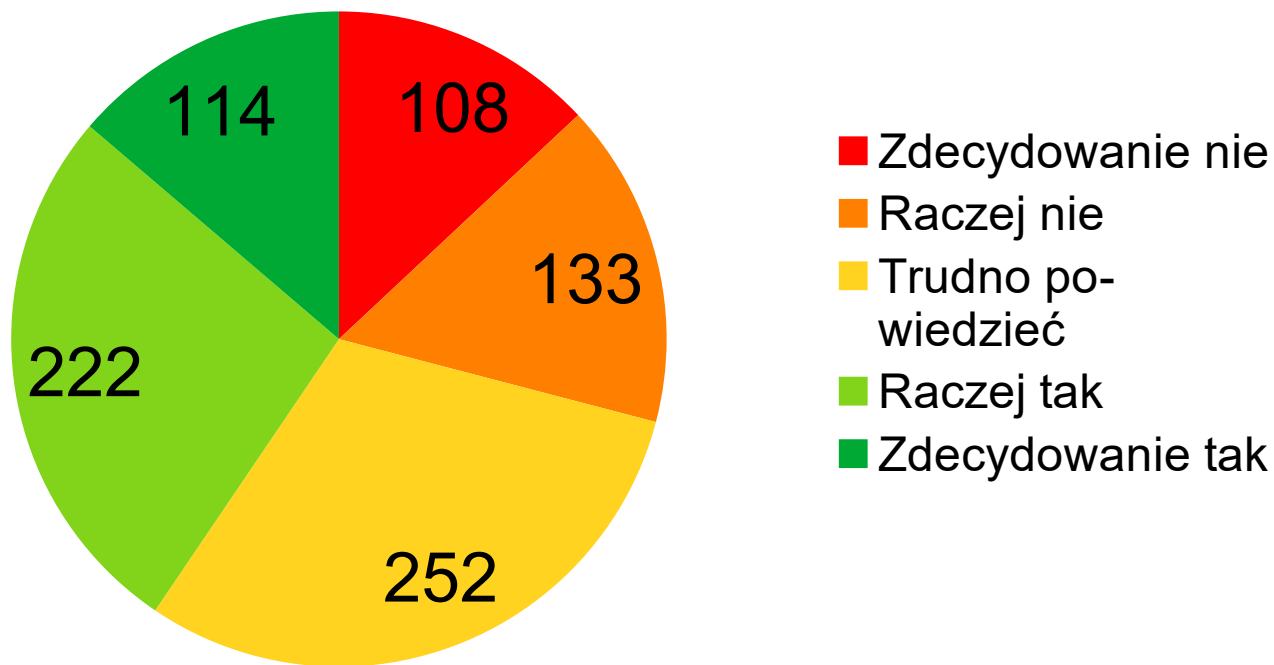
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D8. Piotr (kierowca) powinien wypłacać Natalii odszkodowanie, bo obowiązkiem kierowcy jest upewnić się, czy pasażerowie mają zapięte pasy.

Opinia D9

D9. Piotr powinien wypłacać Natalii odszkodowanie, ale na jego wysokość powinno wpłynąć to, że Natalia sama przyczyniła się do ciężkich obrażeń, bo nie zapięła pasów (pozostali pasażerowie i kierowca, którzy mieli zapięte pasy, nie odnieśli ciężkich obrażeń).

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

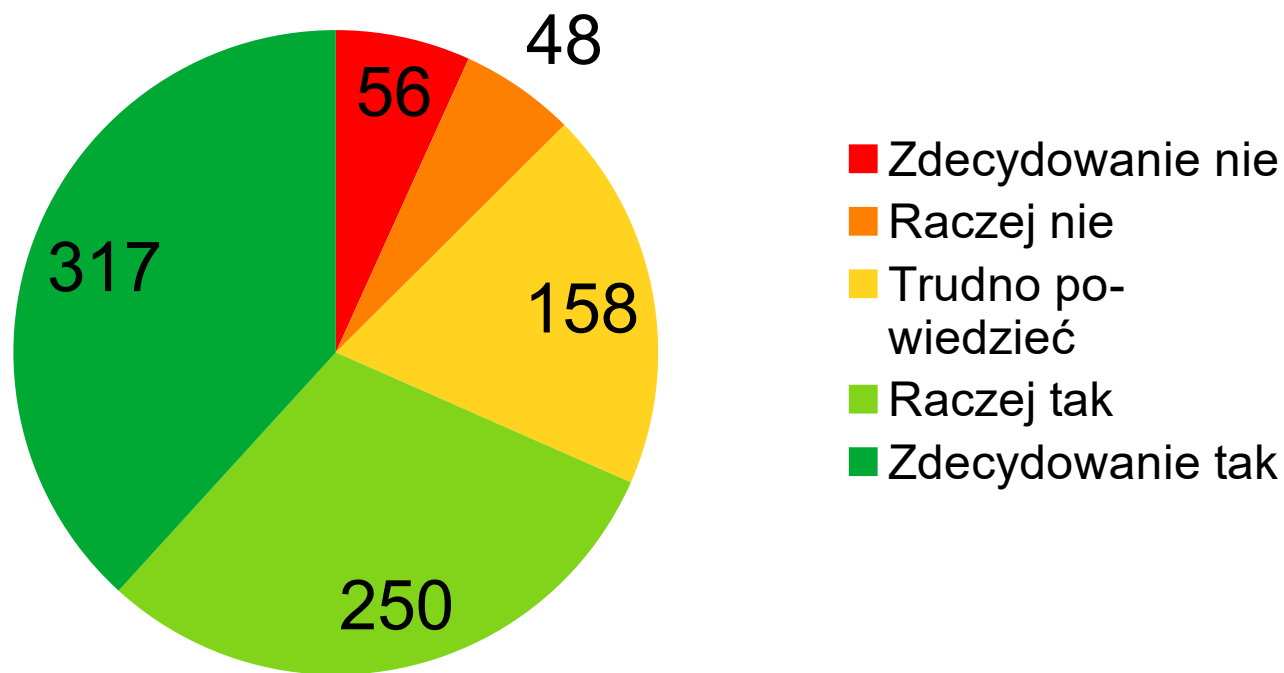
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D9. Piotr (kierowca) powinien wypłacać Natalii odszkodowanie, ale na jego wysokość powinno wpłynąć to, że Natalia sama przyczyniła się do ciężkich obrażeń, bo nie zapięła pasów (pozostali pasażerowie i kierowca, którzy mieli zapięte pasy, nie odnieśli ciężkich obrażeń).

Opinia D10

D10. O wypłacaniu odszkodowania Natalii powinien decydować sąd, biorąc pod uwagę wszystkie związane z wypadkiem okoliczności.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

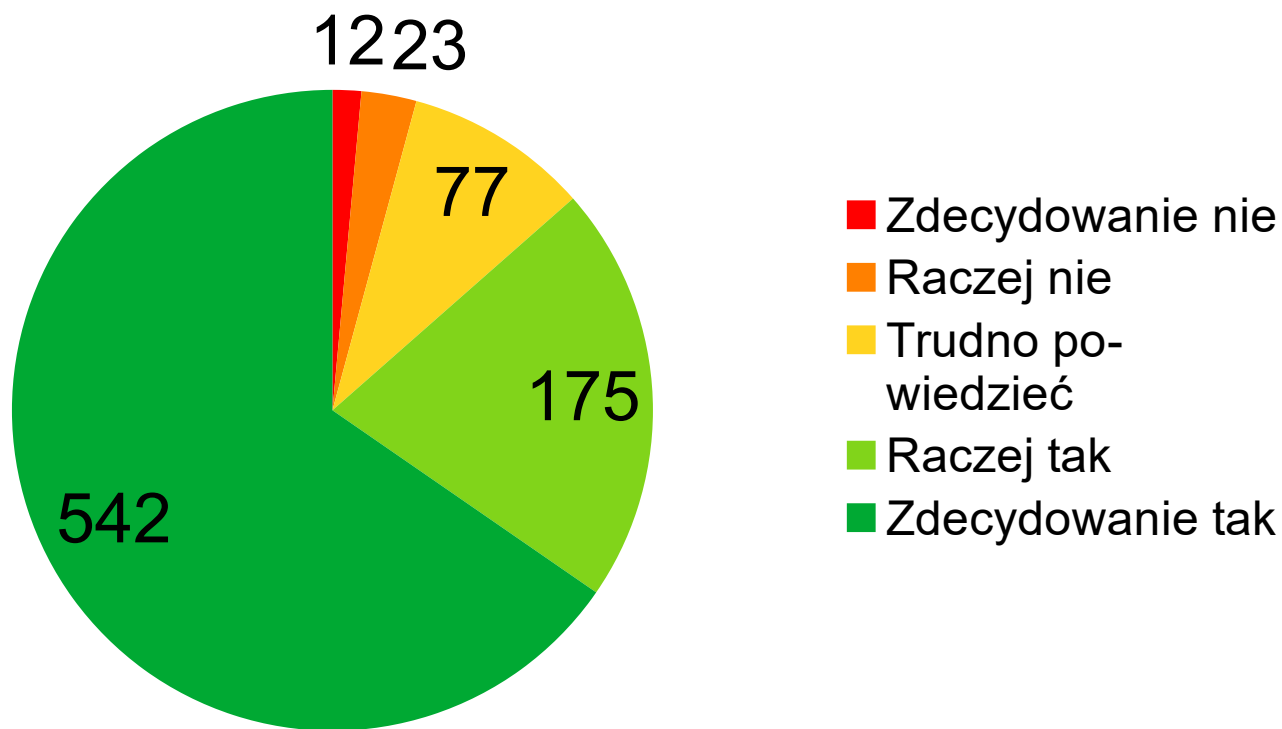
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D10. O wypłacaniu odszkodowania Natalii (pasażerke, która nie zapięła pasów) powinien decydować sąd, biorąc pod uwagę wszystkie związane z wypadkiem okoliczności.

Opinia D11

D11. Piotr i Natalia powinni się dogadać, ile jest czyjej winy w wypadku i czemu ewentualne odszkodowanie miałoby służyć, dopiero potem ustalać kwestie wypłacania odszkodowania.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

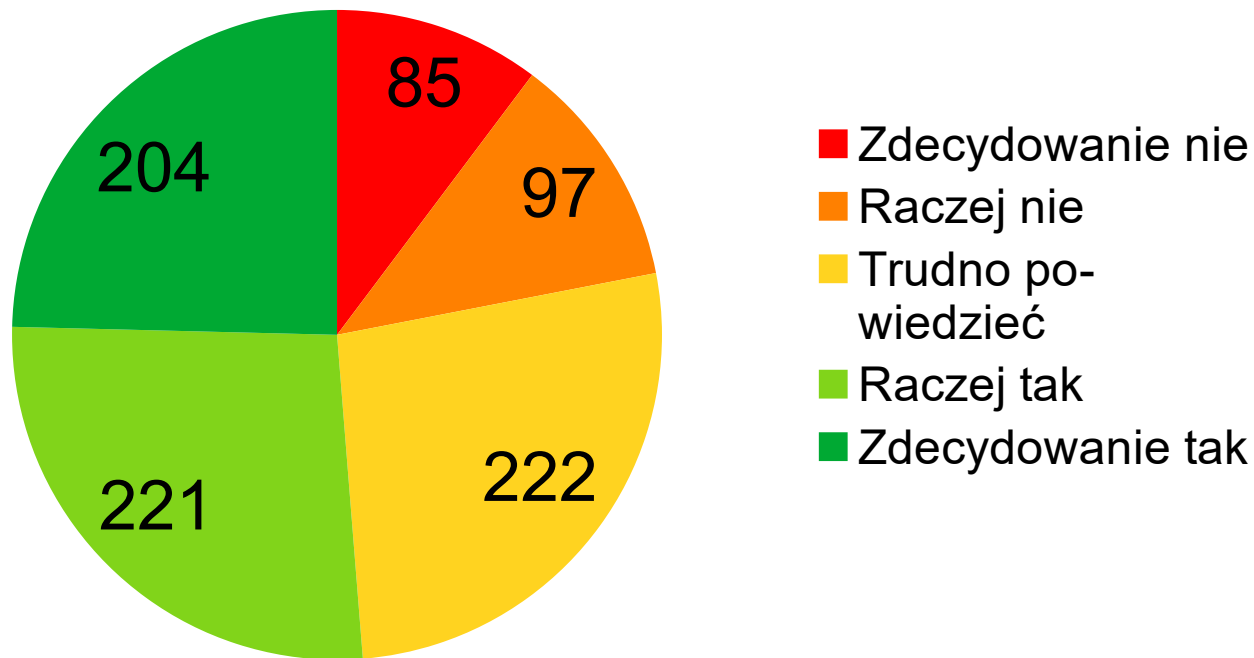
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D11. Piotr i Natalia powinni się dogadać, ile jest czyjej winy w wypadku i czemu ewentualne odszkodowanie miałoby służyć, dopiero potem ustalać kwestie wypłacania odszkodowania.

Opinia D12

D12. Kwestia odszkodowania jest złożona, a na to, czy i jak wysokie odszkodowanie wypłacać, powinny mieć wpływ zarówno ustalenia pomiędzy Piotrem i Natalią, jak i ewentualny, obiektywny wyrok sądu w sprawie wypadku i jego konsekwencji.

Możliwe odpowiedzi:

0 = zdecydowanie nie

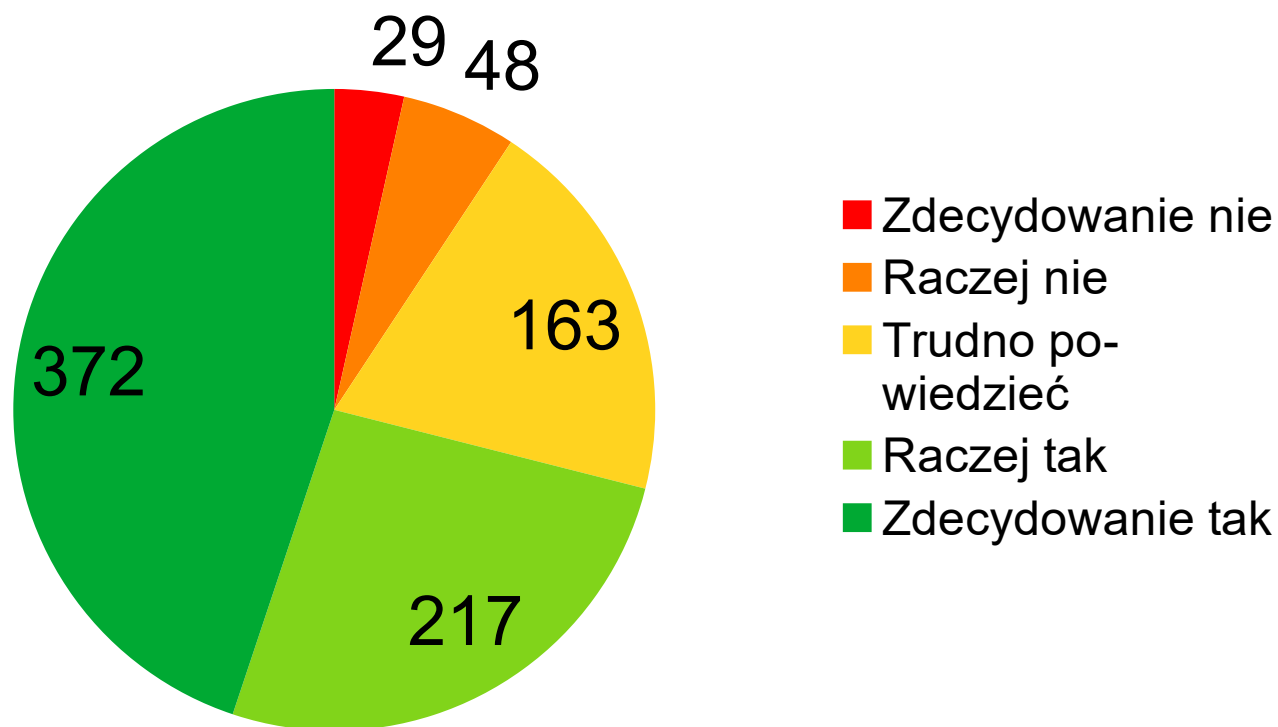
1 = raczej nie

2 = trudno powiedzieć

3 = raczej tak

4 = zdecydowanie tak

D12. Kwestia odszkodowania jest złożona, a na to, czy i jak wysokie odszkodowanie wypłacać, powinny mieć wpływ zarówno ustalenia pomiędzy Piotrem (kierowcą) i Natalią (pasażerką), jak i ewentualny, obiektywny wyrok sądu w sprawie wypadku i jego konsekwencji.

Część D – Podsumowanie (1)

Zdaniem respondentów:

1. **Kierowca powinien ponieść odpowiedzialność za wypadek, ale nie oznacza to, że generalnie jest nieodpowiedzialny i nie powinien więcej prowadzić. Powinien natomiast pracować nad asertywnością, by więcej nie ulegać presji grupy. Dwie trzecie respondentów uznała, że kierowca „dostał już nauczkę na przyszłość” i zamiast go karać, należy pozwolić mu podjąć konsekwencje.**

2. **Kierowca powinien ujawnić przed sądem swoją chorobę (narkolepsję). Ponad trzy czwarte była zdania, że kierowca nie wiedział o tej chorobie, a mogła ona przyczynić się do zaśnięcia za kierownicą i spowodowania wypadku, a niemal tyle samo – że z tego powodu może dostać niższy wyrok.**

Część D – Podsumowanie (2)

Zdaniem respondentów:

3. To **przede wszystkim sąd** powinien **rozpatrzyć kwestię odszkodowania** kierowcy wobec pasażerki, która nie zapięła pasów i poniosła ciężkie obrażenia w wypadku. **Ponad jedna trzecia** badanych **nie była** bowiem **pewna jak uregulować kwestie odszkodowania** od kierowcy dla pasażerki. **Niemal jedna trzecia** miała wątpliwości, czy w tej sytuacji to kierowca był odpowiedzialny za zapięcie pasów przez pasażerkę, tyle samo respondentów uważało, że był, co – że nie był.

Część D – Podsumowanie (3)

Zdaniem respondentów:

4. **Na wysokość odszkodowania** kierowcy dla pasażerki, która odniosła ciężkie obrażenia w wypadku, **powinno mieć znaczenie to, że pasażerka nie zapięła pasów**, co przyznało dwie trzecie badanych. Ponadto **ponad połowa** respondentów uznała, że **kierowca i pasażerka powinni się dogadać** w kwestii odszkodowania, a **ponad trzy czwarte** – że **powinni wziąć pod uwagę obiektywny wyrok sądu**.

Refleksja na koniec

Często przyczyny wypadków spowodowane przez kierowców prowadzących po spożyciu alkoholu są bardzo złożone, a konsekwencje – szczególnie dotkliwe.

Bierzmy odpowiedzialność, ale i współodpowiedzialność za działanie w takich sytuacjach.

Jeśli decydujemy się z kimś jechać, dbajmy o swoje bezpieczeństwo.

Pileś – nie jedź!

Kierowca pił – nie jedź z nim!

Zakończenie historii Piotra

Od wypadku minęło ponad 3 lata. Kontakt Piotra z Ewą (byłą dziewczyną) został ostatecznie urwany, a Piotr zaangażował się w inny związek. Wciąż pracuje nad asertywnością, jest pod opieką psychologa i psychiatry, potwierdzono u niego narkolepsję. Zrezygnował z pracy w fabryce. Jeszcze nie odnowił prawa jazdy, nie czuje się na siłach, ale ma to w planach.

Natalia jest po rehabilitacji, czuje się dobrze, jest świadoma swojej współodpowiedzialności za obrażenia. Odbyla terapię traumy, by przepracować lęk związany z wypadkiem.

Darek i Natalia zerwali. Z kolei Piotr i Natalia dogadali się, utrzymują przyjacielskie kontakty.

Informacje końcowe (1)

Prezentacja udostępniona do wykorzystania jako materiały naukowo-dydaktyczne (październik 2025).

Cytowanie: Michalska, P., Szymanik-Kostrzewska, A. (2025). *Alkohol a kierowanie pojazdem. Historia Piotra. Materiały naukowo-dydaktyczne*. [link do pobrania]

Badania uzyskały pozytywną opinię Komisji ds. Etyki Badań Naukowych przy Wydziale Psychologii UKW (Opinia nr 2/8.03.2022 z dnia 29.03.2022)

Informacje końcowe (2)

Badania realizowano w toku działań Studenckiego Koła Naukowego Psychologii Transportu na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego od maja 2022 roku do stycznia 2024 roku (publikacja naukowa w przygotowaniu)

Logo: UKW i SKNPT

Fotografie i opracowane grafik własne

Kontakt i prawa autorskie

Prawa autorskie do narzędzia: Paulina Michalska
(pmrozinska@gmail.com), Anna Szymanik-Kostrzewska
(alex.shilou@gmail.com), Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
w Bydgoszczy

Osoby zainteresowane użyciem narzędzia prosimy o kontakt w celu otrzymania jego autoryzowanej wersji.

